

Q. D. B. V.
DISPUTATIO INAUGURALIS JURIDICA,
DE

1718, 4^a
LXXIX.
16.
18
410
SUCCESSIONE
SUPERSTITIS CONJUGIS
PAUPERIS;

AD
Authentic. Præterea, Cod. unde Vir & Uxor;

QUAM
Sub PRÆSIDIO
IMMANUELIS WEBERI,
JCTI, SACR. CÆSAR, PALAT. COMITIS,
CONSILIARII HASSO-DARMSTAD. JURIS ET
HISTOR. PROFESSORIS P. ORDIN.

PRO LICENTIA
*Summos in utroque Jure Honores
& privilegia Doctoralia rite capessendi,*
PUBLICÆ EXCELL. DNN. PROFESS. CENSURÆ

SUBMITTET
ANDREAS ~~SEGMANN~~ /
HASSO-CASSELLANUS;

Ad Diem 5. ~~Junii~~ MDCCXVIII. M. H. L. Q. S.

GIESSÆ-HASSORUM,
Typis VIDUÆ JOH. REINH. VULPII, Acad. Typogr.

DISPUTATIO IN IURIS JURIDICA

DE
SUCCESSIONE
SUPERSTITIS CONIUGIS
PAPERIST

AD
Austriacae Praesidis, Coadiutoris & Coadiutoris
QUAM

S.P. PRAESIDIO
IMMANUELIS WEBERII
JOHANNIS CASPARIS PALATI COMITIS
CONSILIARIUM HASSO-DARMSTADII JURIS ET
HISTORICUM PROFESSORIS P. ORDIN.

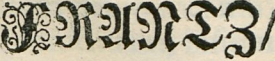
PRO LICENTIA
Summis in utroque Jure Honoris
& privilegia Doctoratus in capessendis
PUBLICE EXCELL. DN. PROFESSORIS CENSURAE

SUBMITTIT
ANDREAS GÖGGELER

HASSO-CASSELLANUS
M. D. C. C. C. III. M. H. L. D. S.

GRESSE HASSORUM
Typis VIDUAE JOH. REINH. VULPII, Aed. Typogr.

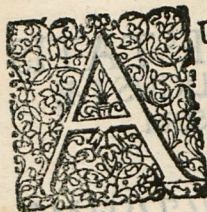
PER-ILLUSTRI ET EXCELLENTISSIMO
DOMINO,
DN. JOHANN
MAGNO Jcto,
SACRÆ CÆSARÆ MAJESTATIS
CONSILIARIO GRAVISSIMO, AUGUSTÆ
ET IMPERIALIS CAMERÆ ASSESSORI
SPLENDIDISSIMO.

Ut et
EXCELLENTISSIMO atq; CONSULTISSIMO
DOMINO,
DN. HENRICO
Rothsfelser /

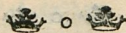
APUD SERENISS. & POTENTISS. HASSIARUM
LANDGRAVIUM REGIMINIS CASSELLANI,
SUPREMO CAMERÆ RERUMQUE METAL-
LICARUM CONSILIARIO GRAVISSIMO,

Nec non
PRÆNOBILISSIMO, AMPLISSIMO ET
CONSULTISSIMO
DOMINO,
DN. JOANNI KOPPIO;
U. J. D. REIPUBL. CASSEL. TER CONSULI,
SCABINO ET SCHOLARCHÆ SPECTATISSIMO,
DOMINIS, MOECENATIBVS, AC EVERGE-
TIS GRATIOSIS, SUMMIS.

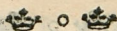
VIRI, PERILLVSTRIS, EXCELLENTISSIMI,
AMPLISSIMI & CONSVLTISSIMI

Udax & temerarium certè videri posset, Tan-
tis Vestris, *Viri, quisque suis honoribus ac*
dignitatibus fulgentissimi, Nominibus levi-
denses hasce plagulas recepto more conse-
crare & inscribere, ac Vestra eaque gravissi-
ma ipsis rerum argumentis jamdudum consecrata negotia
nugis his Scholasticis interrumpere. Verum enimvero
quotiescunque Gratiam, Favorem & propensissimum ani-
mum V. V. nec non immerenti mihi exhibita huc usque
cumulatè beneficia & munera, quibus me præter spem &
expectationum prosecuti fuistis. ad animum revoco; è
contrario autem pro exiguis viribus tanto debito exfol-
vendo prorsus imparem me deprehendo: nescio ad quod
debitoribus obærat in jure concessum beneficium & a-
sylum confugiam. Ingratissimi autem hominis notam mi-
hi affricandam & piaculum duxi, nisi vel hac datâ quali-
cunque, quam desiderio desideravi, occasione, tantam
magnitudinem gratiæ & beneficiorum publicè prædica-
rem & verbis saltem, quamvis nec illa quidem dignè suc-
currant, devotissimum, gratissimum & beneficiorum in
me collatorum memorem animum declararem. Hinc
gratiosos beneyolosque pro Vest. inusitatâ benignitate
achu-

ac humanitate Censores Vos futuros mihi que facile ve-
niam largituros confido, si indubitatum debiti mei mul-
tis modis contracti pignus hic quasi constituam, insimul
huic levi charæ splendorem, quem per se non habet, à
Tantis Nominibus conciliare studeam. Atque Tibi spe-
ciatim, *Vir Perillustres & Excellentissime*, maximis beneficii
vinculis me devinctissimum agnosco, qui me Wetzlaræ
commorantem nunquam salutaribus consiliis dedigna-
tus es, sed gratiosè fovisti, ornasti, protexisti. Quid mul-
ta? Te video Principem mihi diu multumque deliberanti
& hæsitanti ad suscipiendam & ad ingrediendam ratio-
nem hujus, quicquid est, moliminis extitisse, Tibique ea-
propter acceptum devotissimè referendum duxi. Nec
minùs Tibi, *Vir Excellentiss. & Consultiss. Dn. HENRICE
DEHN*; maximas gratias publicè agendas existimavi ob
summum erga me Favorem, quo Tibi me non ita pri-
dem inter privatos parietes prosequi benignissimè placuit,
quo solo nomine, ut nihil jam commemorem de ceteris
propensi affectus documentis, me semper obstrictissimum
meritò profiteor, operam daturus, ut majora procedente
tempore observantiæ cultusque mei specimina edere pos-
sim, atque singularem, quam quidem omnibus concedis
humanitatem mihi clientum infimo semper conservem.
Tandem nec ultimas Tibi, *Vir Amplissime ac Prudentis-
sime Dn. JOANNES KOPPI*! sed vel primas, utinam
Te dignas possem! gratias persolvendas esse censeo: In-
gentia

gentia enim sunt Tua, quibus unà cum ceteris Viris Con-
sularibus, Scabinis & Senatoribus meritissimis, me domo
discedentem piè exornare voluistis, merita & benefacta,
quæ tacito jam venerari satius erit silentio, quàm illa ver-
bis non satis dignis enumerando obscurare, declarando
obfuscare.

Accipite ergo, *Viri suis quisque honoribus & dignita-
tibus condecoratissimi*, serenà fronte benevolisque mani-
bus exile hoc observantiæ nunquam intermorituræ & gra-
tissimi animi signum, quod hic demisso obsequio sum-
maque offero reverentia. Ne aspernemini chartaceum
munus ab eo profectum, cui majora non suppetunt: Deus
Ter Opt. Max. inexhaustis gratiæ suæ opibus Vos, Mœce-
natum Optumi, sustentet & quàm mentis, quàm corporis bo-
nis abundare & virtutes V. V. sanè raras perennare faciat,
consilia &, quibus occupati estis, negotia exoptato even-
tu fortunet, quò ad communem omnium salutem Cæsari,
Principi, nec non Familiarum V. V. splendori quàm
diutissimè adhuc superstites sitis, & absoluto tandem hoc
vitæ curriculo æternùm Vos triumphare & jubilarè ju-
beat. Sic ex animo vovet

*PERILLVSTRIS, EXCELLENTISS.
& AMPLISS. NOMINVM V. V.*

devotissimus, observantissimus Cultor

ANDR. EISERMANNUS.

PRÆFATIO.

In multumque deliberanti de idoneo Themate Juridico pro specimine Inaugurali elaborando, & verò, quæ in ipsis rerum argumentis obtinent, nec ab antiquis fabulis appetuntur §. 3. l. Proëm. plenius esse tractanda cogitanti, ex L. i. ff. de Suspect. tutor, L. 25. ff. de Liberat. Legat. tandem ex vasto Juris Oceano præsens de Successione Conjugis superstitis pauperis, Von der Erbfolge des hinterbliebenen armen Ehegatten/ occasione Authentic. Præterea, Cod. Unde Vir & Uxor, argumentum fatale præ cæteris se mihi obtulit. Sanè Successionis ab intestato in genere considerata materia una ex nobilioribus in Jure Civili, & frequentioribus in communi vita est, in qua potissimum sequi oportet id, quod jure novissimo cautum reperitur. Per id enim à subtilitate Jurisprudentiæ anterioris ad utilitatem, à rigore ad æquitatem reditur; & simplicitati antiquæ & naturali pleraque conformantur. Quod si igitur nulla esset alia causa, quæ nobis Novellarum Justiniani studium commendaret (sunt autem longè plurimæ) certè vel hoc solum argumentum de jure succedendi ab intestato ad hoc sufficere posset: prout loquitur Cuius adus

Rittershusius, in Exposit. Novell. Part. VII. Proëm. num. 6. Magnus quidem & Testamentorum Favor est, L. I. C. de SS. Eccl. necque tamen minorem successioni ab intestato tribuendum censeo; Siquidem per illa, ex improbo affectu & per fraudes, non raro defuncti bona in alios, quos non decebat accipere, transferuntur; Conf. I. Captatorias 70. seq. ff. de Hered. instit. L. II. C. de Testam. militis & vid. Displ. habita hic Giesse, de Duobus Testamentis simul validis, sub Præsidio Illustris Academiae Cancellarii, Dn. D. Mollenbecii, cap. V. §. 8. in med. In hereditatibus autem ab intestato communem potius mortalium inclinationem sequimur, arg. L. I. ff. de suspect. tutor. cum Successio ea à natura sit, & secundum eam certis personis bona debeantur. Novell. I. Præfat. §. 2. id quod latius probant Hugo Grotius, Jur. B. & P. cap. VII. §. 3. Stryk. de Success. ab intestat. Diff. I. cap. I. §. I. seq. alii. Et hac ratione præcavetur, ne litibus innumeris fenestra aperiatur. Pufendorf. Offic. H. & C. Lib. I. cap. 12. §. 10. seq. It. J. N. & Gent. L. IV. Cap. 2. §. 2. Observarunt hunc Successionis modum inprimis veteres nostri Germani, de quibus Cornel. Tacitus: Hæredes successoresque sui cuique liberi, & nullum Testamentum. Si liberi non sunt, proximus gradus in possessione, fratres, patrui, avunculi. Mor. German. cap. 20. De aliis populis videantur modo laudati Auctores. Utut enim provisio hominis cessare faciat provisionem legis, l. f. C. de pact. conyent. Nov. XXII. Cap. 2. §. I. sepe tamen accidit, ut ejusmodi provisionibus vel scopus non obtineatur; vel non rectè providendum conscientie onerentur, juxta illud vulgatum:

Wer da will selig sterben;
 Der laß sein Gut den rechten Erben.

quod tamen omnino præcavendum est: & refert Dn. Gerhardus, de Jure Testament. Romano, Dissert. I. §. I. num. 4. ex Cicero

Cicerone: Mihi credite, major hereditas venit unicuique vestrum in iisdem bonis à Jure & Legibus, quam ab iis, à quibus illa bona relicta sunt. *Imo Deus non raro aliter disponit, & illam Neapolitani Testamenti inscriptionem*: Dolus malus & Jctus abesto! implet. *Quid multis? Hoc unum, quo usus est Richter*, in Praefat. Delineationis Success. ab intest. hodierno tempore usitata, *tritum addo: Viro vendibili non opus est suspensa hedera. Dum vero mihi animus est, praemissis generalibus, successione conjugis superstitis pauperis ex Authentico, Praterea, C. unde Vir & Uxor delineare, methodo, qua alicuius juris textus resolvi suerunt, magnis etiam Jctis non ingrata, id commodè fieri posse sum arbitratus. Tuamigitur Benev. Lector, humanitatem atque benevolentiam omnibus modis expeto, deque ea nullus dubito, praesertim, ubi tibi persuasum habueris, me non ex pruritu in publicum prodeundi, sed aliqua ex necessitate hanc Disputationem scripsisse, imò conscribere debuisse. Ad Te vero ante omnia, summe Deus, supplex provolvor, humillimè rogitans, quoniam haecenus Tuam benedictionem sat luculenter in studiis meis expertus sum, quæ effecit, ut in laboribus me hilarem semper & alacrem præbere potuerim, pro ineffabili Tua Clementia & nunc mihi Praeses, imo principium, medium atque terminus in presenti negotio esse velis. Novell. 109. pr.*

I. N. D. N. J. C.

CAPUT I.

*Prolegomena quædam continens
de Successionibus Conjugum,
quæ olim obtinebant.*

SUMMARIA.

Successio Conjugum de jure veteri, ejusque diversitas ex diversitate matrimoniorum orta, quorum tria genera fuisse traditur, §. 1. It. Successio ex Jur. Civ. latè sumto, ut & Prætorium sub se comprehendat, & quale jus antiquum ab Imperatoribus significetur, proponitur, §. 2. Successio Civilis privilegiaria & augmentata continetur, §. 3. Tandem eius descriptio, methodus Dissertat. & verba textus adduntur, §. ult.

§. I. De

S. I.

D

E *successione Conjugis superstitis pauperis* agere dum aggredior, præmonendum est, Jure civili antiquissimo, ex lege Romuli, Conjugum successione obtinuisse. Erant enim tria Conjugiorum genera, scilicet per *confarreationem*, *coemptionem*, & *usucapionem*; & inde quoad duo priora descendentes diversi successio- num modi, quos in compendio videre licet apud Stryck. *Success. ab intestat. Dissert. IV. C. 1. §. 1.* & ibi allegg. quibus jungi quoque merentur Carol. Sigon. *Antiqu. Jur. pop. Roman. L. 1. C. 9. p. 127.* nec non ad Taciti *Annal. L. IV. C. 16.* Commentatores. *Edict. Gro- novii*, pag. 439. seqq. Enimvero, quoniam, qui *usu fieri* dicebantur *conjuges*, ex dictâ lege Romuli successione carebant; & *confarreandi* consuetudo paulatim ab usu recesserat, teste Tacitò *l. c.* imo Conjugum successio Plebiscitò Voconio, *de coercendis mulierum hereditatibus*, planè sublata fuerat, A. Gellius *Noct. Attic. L. XX. C. 1.* Conf. Petr. Peck. *de Testament. Conjug. L. 1. C. 1. num. 1. in fin.* & sicuti maritus ab uxoris, ita uxor à mariti successione per fiscum exclusâ fuit *arg. l. un. C. Und. Vir & uxor.* Neuenhahn. *de Jur. ac Privil. Viduit. M. 2. S. 19. lit. B.* Andreas Tiraquel. *in Leg. 4. connubial. Gloss. 1. Part. 4. num. 6.* quia nec agnatione, nec cognatione sibi invi- cem conjuncti fuerant; nec ratio habebatur, an superstes con- jug exisset dives vel inops. Schneidew. *ad Inst. Libr. III. tit. 1. num. 7. rubr. de Success. inter Vir & Uxor.* Henr. Salmuth. *ad Pancirollum Tit. 59.* Cujac. *Paratitl. in Cod. tit. Und. V. & Ux.* Valent. Förster. *de Success. ab Intest. lib. 9. c. 1. & 2.* & mul- ti alii, Idcirco Prætor omnes postmodum conjuges novo qua- si beneficio ante fiscum ad successione[m] vocavit; concessa ipsis *Bonor. petition. ex Edicto Unde Vir & Uxor, l. un. ff. Und. Vir & Ux.*

§. II.

§. II.

Et id quidem ex justissima ratione Prator, cujus erat æquitate ante oculos habere, & rigorem légum temperare, introduxit, ut videlicet favor conjugalis, prout ante decreverat, sic crescere iterum & vires capere inciperet. Sunt enim Conjuges omnis cognationis & affinitatis causa & principium *L. 4. ff. de grad. & affin. Divini & humani juris socii l. 1. ff. de Rit. Nupt. l. 4. C. de Crim. Expil. heredit.* Uterque fortuitis casibus particeps *l. 22. §. 7. ff. solut. matrim. dos quemad.* nec ulla major unio est, quam conjugalis, per quam vir & uxor efficiuntur una caro & una substantia in duabus personis. *Genes. II. 23. Andreas Tiraquell. Leg. 1. connubial. Gloss. 1. Part. 1.* Quid ergò æquius, quid justius est, quam ut conjuges etiam ad mutuam in bonis successionem quodammodo admittantur? Rectè Hahnus ad Wesenbec. *tit. ff. Und. V. & Ux. num. 1.* Licet conjuges sanguine sibi non jungantur, naturæ tamen conveniens est, & proxima cognationi naturali ex affectione maritali orta conjugalis successio. *Add. Richter Part. 1. Decis. 9. n. 3.* Etiam societas vitæ uxorem quodammodo rerum maritalium dominam facit *l. 1. ff. rer. amotar.* Postea quoque ipsi Imperatores, Theodosius Junior & Valentinianus Tertius, justum & æquum, suaque comprobatione dignum judicarunt, ut in defectu liberorum, parentum, seu propinquorum, conjuges sibi invicem succederent, & filio præferrentur. *L. un. C. Und. Vir & Ux. Neuenhahn. Sect. 12. lit. B. p. m. 124. pr.* Antea insuper, post hanc legem observatam, Imperatores hi majorem & pinguiorem formam succedendi conjugibus dederant, ut sc. una cum parentibus & aliis propinquis defuncti sine distinctione usufructus vel proprietatis, item divitiarum vel paupertatis, in certa parte succederent, nullis vero eorum extantibus, in solidum. Nam sic loquitur *l. ult. Cod. Theod.*

de

de Legit. hereditat. (ex qua nostram *L. un. C.* interpolatam dicit Jac. Gothofred. in *Not. pr. add. L. ult. Cod. Theodos.*) *Pridem latæ Constitutionis pars quædam abroganda est, ne ul- lis parentibus aut propinquis, quos nature legisve pariter prærogativa defendit, in capiendis ab intestato hæreditatibus præferantur conjuges, vel etiam comparentur.* Postea autem in *dist. L. un. C. Und. V. & Ux.* Jus Prætorium iterum confir- marunt & reducerunt, in quo textu per *antiquum jus Præ- torium* vel Edictum perpetuum intelligi vult Rittershus. *Ex- pos. Method. Novell. Part. VII. cap. 16. n. 6.* conf. Cujac. *III. Obs. 12. tit. Paratit. f. & C. h. t. & ad Nov. LIII. f. lit. B.* Schnei- dew. *Lib. III. tit. 1. n. 13. ampl. 2.* Jus enim hoc antiquum an- tiquatum aliquando fuerat singulari quadam constitutione, inter cujus capita alia & hoc quoque fuerat, ut conjuges sibi invicem ab intestato succederent, una cum propinquis qui- busdam defuncti conjugis; imò propinquos quosdam exclu- derent, uti ulterius docet Jacob. Gothofred. *d. l. in Comment.* quo brevitatis studio nunc me remitto, Add. Stryk. *d. Tr. Dis- sert. IV. c. 1. §. 4. seq.*

§. III.

Et hæc fuit Successio Conjugum de Jure Civili: In his verò terminis non substitit; sed ulterius hanc Prætoriam æ- quitatem novo beneficio adauxit D. Justinianus Imperator, &, ut, eveniente casu, quo conjux superstes pauper, præ- moriens vero locuples fuerit, ille non modo una cum Cognatis, sed & liberis defuncti Conjugis in certa parte succederet; quorum pertinet novissimum jus *Nov. CXVII. c. 5. junct. Nov. LIII. c. 6.* ubi Imperator statim ab initio in genere dicit: *Ad clementiam omnis à Nobis aptata est lex;* ut propensam suam erga egenos & Conjugibus superstitibus voluntatem demonstraret; id, quod certè magnificum atque Imperatoris Majestati op-

B

pido

vido conveniens est. *Frugi enim hominem dici, non multum laudis habet in Rege; fortem, justum & magnanimum, largum, beneficum, liberalem, hæ sunt regie laudes, inquit bellissime Cicero in Oration.* Id, quod & anterioribus Imperatoribus sæpe curæ fuit; uti videre est in Novell. Theodosii, Imperatoris Augusti, *tit. 24. circa init.* ita inquentis: *Imperatorie quippe provisionis munus esse censemus, ut omnes nostris dispositionibus gaudeant, nemo suis inique denudatus facultatibus defleat: ut & Marcus Imperator Princeps providentissimus & juris religiosissimus appellatur in l. 67. f. ff. de legat. 2.*

§. IV.

De hac itaque Conjugum successione in specie dum agere animus est; monente autem Cicerone *Lib. 1. n. 4. de Offic.* omnis, quæ à ratione suscipitur de aliqua re institutio, debet à definitione proficisci, ut intelligatur, quid sit id, de quo disputetur, ideoque illam ita definitio: Quod sit novum beneficium, ab Imperatore Justiniano indultum superstiti conjugii pauperi, cum extantibus liberis, vel aliis cognatis defuncto diviti certo modo succedendi. *Nov. LIII. c. 6. Nov. CXVII. c. 5. & inde desumpta Authentic. nostri textus, Lauterbach. Colleg. Theoretico-Præctico. ad Nov. CXVIII. §. 46. Part. 2.* Quibus præmissis ad ipsius Authenticæ analysin pedem promoveo, id acturus, ut, quæ summatim in Definitione comprehensa fuerunt, aliaque ad textum declarandum necessaria, uberius enucleentur.

Sequitur

Textus resolvendus.

Authentic. Præterea, Cod. Und. Vir & Uxor. Lib. VI. Titul.

XVIII.

Præterea, si matrimonium sit absque dote, conjux autem præmoriens locuples sit, superstes verò laboret inopia, succedat

cedat una cum liberis communibus alteriusve matrimonii in quartam; si tres sint, vel pauciores; quod si plures sint, in virilem portionem: ut tamen ejusdem matrimonii liberis proprietatem servet, si extiterint: his vero non extantibus, vel si nullos habuerit, potietur etiam dominio, & imputabitur legatum in talem portionem.

CAPUT II.

Inscriptionem & Originem exponit.

SUMMARIA.

Origo Authenticarum paucis perstringitur, Novell. Authorem esse D. Justinianum, non tamen omnium, cujus vita & curriculum remissive additur, §. 1. Ab Authentico distingui Authenticam, §. 2. Non omnes Novell. esse D. Justiniani, nec Authenticas Cod. nec omnes ex Novell. sumtas; non omnes Novell. Græcè scriptas; idem accidisse Authenticis Cod. Interpretem versionis Nov. vulgatæ ejusve collectorem esse incertum, Epitomatorem maximam partem Irnerium esse, §. 3. Applicatio dictorum ad textum summariter subiicitur, §. ult.

§. 1.

INScriptionem quod attinet, nulla in Authenticis Codici insertis cernitur peculiaris; sedes autem, unde omnes desumptæ sunt

sunt Authenticum s. originale vocatur & sunt Novellæ Con-
stitutiones Imperatorum notissimæ. Authenticum autem deri-
vatur à Græco *ἀπὸθενεῖν*, quod est pro autoritate imperare. La-
tius pertractat Cunrad. Rittershus. in *Exposit. Novell. Proëm. C. I. & II.* Autoritaque Novellarum est Div. noster Justinianus, id, quod cuilibet, qui primis saltem labris jura degustaverit, facile primo intuitu patebit; non tamen omnium, cum etiam aliquæ Justinii Imperatoris, cujus ex sorore nepos est Justinianus, in ipsis IX. Novellarum *Collationibus* vulgo ita dictis adpareant, quas tamen Juri Justiniano, tanquam posteriori, cedere, docet Alberic. Gentil. de *Libris Jur. Civil. C. 1. in fin.* quædam etiam Successorem Justiniani Justinum auctorem agnoscunt, Hagemeyer de *Autoritat. Jur. Civil. Cap. IIX. p. 28.* vid. *Nov. CXLIV.* ibique Gothofred. lit. Q. add. *Nov. CXL. & aliæ.* De nostri Imperatoris origine, vita & rebus præclare gestis nec non vitiis vid. Rittershus. *loc. alleg.* ideoque hisce ego nunc immorari nolo.

§. II.

Alias ab *Authentico* Doctores distinguunt *Authenticam*, quasi clausulam & particulam ex Novellis desumptam, ut latius videre licet apud cit. Rittershus. in *Exposit. Novell. Proëm. Cap. 1. num. 17.* ibi: *Quod scil. Authenticæ nomen imposuerunt clausulis quibusdam, quas antiquus Glossator Irnerius (vel Wernerus) ex Novellis sive Authenticis integris summatim excerptas retulit in Codicem Justiniani: & plerumque subiecit, vel etiam interjecit, illis legibus, quibus per Novellas derogatur, vel etiam aliquid additur, vel quæ omnino abrogantur: item paulò ante num. 7. 8. sive vetera & priora jura tantum confirmant, retentis necessariis, in quibus tota vis legislationis consistit, resectis autem rejectisque superfluis.* It. *Cap. V. n. 3. & 14.* Richter. ad *Authent. Cod. Præf. num. 1.*

§. III.

§. III.

De *Authenticis* ergo istis in *Codicem Justinian. repet. praelect.* relatis porrò hoc tenendum est, quod, sicut ipsæ *Novellæ*, per dicta §. I. non sunt omnes *Div. Justinian.* ita nec *authenticæ* omnes ad eum tanquam *Auctorem* referri possint, imò nec omnes ex *Novell. sint.* e. gr. *Authentic. Habita Cod. Ne filius pro Patr. It. Authentic. Gazaros Cod. de Hæretic. & Manichæ. quæ defumta est ex Collat. 10. Constit. Friderici & aliæ indè haustæ. Matth. Stephani in Novell. Proëm. n. 39.* Porrò *Novellæ* ut ab initio omnes ferè *Græcè* scriptæ fuerunt, exceptis scilicet *XVII. XIX. CXLIII. CL. & CLXIII.* ita quoque *Authenticas* eodem *idiomate* constitisse credibile est. Hodie tamen, ex quo *civitate Novellæ Latina* donatæ, versio *Latina* ob *Corporis Juris* in foro *receptionem* eandem cum *textu originali* habet *autoritatem.* Quis verterit *Novellas* historia nos ferè *dubios* relinquit, quoad *versionem vulgatam.* Nec quis collegerit eas in *confesso est,* ignotus est *Balduino* hic *rhapsodus.* *Rittershul. ad Novellas in Exposit. cit. Proëm. Cap. V. §. 8.* Nec quis *Authenticas* *Codici* inseruerit, satis constat; *Irnerium* privato ausu id fecisse *communis* sententia est, quod quidem *Strauchio, in Irnerio non errante, Cap. II. §. 4.* non placet; defenditur tamen *limitativè* saltem prior sententia a *B. Strykio Præcogn. Juris universi Cap. VI. §. 4. vid. §. anteced.*

§. IV.

Hæc si ad *Authentic. Præterea Cod. Und. V. & Ux.* applicaverimus, constabit certò eam *haustam* ex *fontibus Novell. LIII. cap. ult. & Nov. CXVII. c. 5.* quarumq; *principalem Auctorem* esse *Imperatorem Justinian.* *sacrarissimum Principem,* id, quod etiam *expressum* in *Novellarum Inscriptionibus* nomen ejus aperte *indicat;* & eò magis *probabile* facit, quod magno præcipuè *uxoris favore* *laudatissimus Imperator* semper *pro-*
B 3
secutus

SUMMARIA

secutus est, iisdemque sollicitè prospexit. De cætero, quamvis alias dicatur : Authenticas non valere, nisi quatenus cum Novellis conveniunt. Rittershus. *l.c. Part. 13. cap. 4. num. 8.* Richter. *ad Auth. Cod. Præfat. num. 3.* quia plus fidei habendum est Originali, quam Exemplo, & rectè conqueritur Zafius, sapè eos falli, qui ad Authenticarum summulas & non ad ipsarum Novellarum Constitutionum verba advertunt apud Matth. Stephani *ad Novell. Proëm. n. 33. 34.* Unde varios Irnerio errores passim impingunt; vid. Jac. Wissenbach. *in Sylloge Errorum Irnerianorum*; Georg. Rittershus. *Promul-fide errorum ab Irnerio commissorum.* Sixtinus *de Regal. L. 2. cap. 15. n. 34. seqq.* non tamen dubitandum est, quin Authentica nostra de indotatis Conjugibus disponens, sit ex *Novell. LIII. cap. ult. & Nov. CXVII. cap. V.* desumpta, eandemque cum suis fontibus autoritatem atque vim obtineat, quoniam cum iisdem atque aliis adhuc juris textibus exactè convenit, & si quid fortè in aliis peccavit Irnerius (Cancellarius Imperatoris Lotharii II. cit. Steph. *num. 32.* It. *Staats-Historie/ de rebus gest. sub Lothario II. f.*) quem tamen præter Strauchium, Pagenstecherum, & Strykium in plerisque excusant; in præsentem tamen Authenticam non errasse, nec quicquam fecisse, quod vituperari possit, facillè cuivis apparebit, qui eam cum dictis Novellarum textibus accuratè conferre voluerit, conf. Fachinæus *L. X. Controvers. 72.*

CAPUT III.

*Terminorum in Authenticâ nostrâ
occurrentium expli-
cationem continens.*

SUMMARIA.

SUMMARIÆ.

Vocab. Præterea conjunctivè hic & aliis in locis reperitur; num & disjunctivè accipi possit, & quid dum simplex vox præter notet, includatne vel excludat? §. 1. Dicitur si quid regulariter significet; unde dictum veniat matrimonium §. 2. An differat à Nuptiis; nec excludere à beneficio succedendi sponsalia omnibus numeris absoluta, & alia matrimoniorum genera licita & honesta, §. 3. De matrim. absque dote; qualis dos hic intelligatur, dotis parvæ determinationem judici rectè committi; matrimonium absque dote esse posse & contra, §. 4. An mors civilis & naturalis requiratur, ut succedi possit. §. 5. Locuples unde dicatur & quis? arbitrio judicis relinquitur, quod ne sit vagum, quid ille consideret? §. 6. Paupertas similiter judici dijudicanda relinquitur, qui arbitritur juxta status conditionem, quæ estimanda ex præmorientis & superstitis conditione, §. 7. Aliquot divisiones successionis §. 8. Quid notent vocule una cum §. 9. Quinam nomine liberorum hic veniant? §. 10. Quartam portionem uxori assignatam, non ultra 100. libr. auri extendi debere, quænam ratio? §. 11. Explicatur libra auri per 72. solidos, quanti consiterit solidus, incertum, quanti æstimetur solidus & libra auri hodie, §. 12. Distinctionem ususfructus & proprietatis in hac portione, it. ejus mutationem in partes quotas adscribi Novell. 117. Imputationem autem legati &c. ex Nov. 53. desuntam probatur, §. pen. & ult.

§. I.

Nunc ad ipsam Terminorum hujus Authenticæ explicationem nos accingimus; ubi in fronte occurrit vocabulum
Præterea,

Præterea, quod, quanquam alias compositum, hic *conjun-*
ctim legitur, & reperitur quoque in *l. 17. f. Cod. Theodosian.*
de Proximis, Comitibus &c. Lib. VI. Titul. 26. ita: *Quam*
legem, secundum ipsorum petitionem, præterea tres Mello-
proximos, idest, Benagium, Hypatium & Theodorum, circa
omnes alios valere præcipimus; ubi tamen nihil aliud, quam
 simplex vocabulum *præter* significare docet Jac. Gothofred. *ibi*
in Not. add. l. 25. §. præterea. ff. de. Scto Silan. Nihil tamen
 vetat, quo minus & *disjunctivè* hic accipere valeamus vocu-
 lam, ut sic idem sit, ac si diceretur: *Præterea, quæ dicta sunt,*
 ut interpretatur Calv. *Lexic.* hac voce *præterea*: quemad-
 modum & alibi locutio *præter id* reperitur, ut in *l. 10. §. 2. ff.*
de Ann. legat: *ibi: Uxori præter id, quod ad me vivo annui*
nomine accipiebat, aureos centum dari volo; Imo etiam voces
èo amplius, insuper, Germ. *über das*, addunt & repetunt, ut
 Interpretes demonstrant ad *l. Si servus §. si quis ita ff. de leg. 1.*
l. Si sit, eod. Calv. voce *èo amplius*. & aliis pluribus in locis.
 Non autem frustra positum est hoc vocabulum in nostrâ Au-
 thenticâ, sed vel immediatè præcedentem legem respicit; vel
 hoc innuendum putavit Irnerius, non esse Imperatoris volun-
 tatem, ut Edictum Prætorium de Successione cessare debeat,
 sed ei insuper aliquid se addidisse, nempe normam successionis,
 quando conjuges, quorum præmoriens sit dives, superstes
 verò laboret inopiâ, decedere eveniret; ita ut *in l. un. ff. &*
C. Und. V. & Ux. non sit subsistendum, sed hoc jus ab Impe-
 ratore introductum pro novo planè habendum sit. Nam, uti
 nec antea, quam hæc lex dabatur, à Prætoribus in successione
 casus divitiarum & inopiæ attendebatur, imo nec post intro-
 ductam ab Imperatoribus succedendi formam supr. Cap. 1. §.
 2. memoratam; denique nec post reductum jus Prætorium:
 ità rarius sibi invicem successuri fuissent conjuges, nisi D. Justi-
 nianus

mianus ipsis hoc modo prospexisset; quamvis jus Prætorium seu Bonorum Possessionem adhuc obtinere satis constat, quando ad totam hæreditatem admitti velint Coniuges: de quo in Cap. ult. Conf. præter §. ult. Colleg. Theorico-Præct. Lauterbach. tit. ff. de Bon. Possess. Dissert. habita Gießæ, de Duobus Testamentis simul validis, *Præsident. Excellentiss. & Jctiss. Dn. Cancellar. Mollenbec.* ubi Cap. ult. §. 1. magnò numero celeberrimi Jcti id statuentes allegantur, quibus jung. Ungebaur. *Exercitat. Justinian. IV. §. 10. Richter. ad Authent. Præterea. num. 1.* Neque enim hæc est natura Novell. & Authentic. ut tantum abrogent; sed confirmant etiam non raro & explicant: quin in dubio correctio non præsumenda est, nisi ex præfatione Novellæ, vel ex necessitate verborum illa evincatur. Stryk. *Præcogn. Juris Cap. II. §. 27. Struv. Exercitat. I. th. 69. Addatur Cujac. (in Jctorum republ. Consul sine Collega, ut in laudatâ modo Dissert. Cap. III. §. 1. appellatur) Libr. XIX. Obs. Cap. 36.*

§ II.

Sequitur in textu: *Si matrimonium sit absque dote.* Dicitio *si* variè apud Jctos accipitur, ex. gr. 2. *Feudor. 13. ubi si* ponitur pro *an.* Struv. *Syntagm. Jur. Feud. Cap. XIII. aph. 6. p. m. 465. pr.* De aliis significatibus vid. Calvin. *in Lex. hac voce.* Hic verò maxime usitatam significationem retinet, & conditionem facit; scilicet præsupponit requisita in textu extantia, matrimonium indotatum, defunctum conjugem divitem, superstitem verò inopem, de quibus in progressu pluribus agetur. *Matrimonium D. Augustinus Libr. XIX. contra Faustina.* ex eo dictum scribit, quod non ob aliud debeat fœmina nubere, quam, ut mater fiat, uti nuptiæ à nubendo dictæ, vel à nuptu, id est, operatione & velamento, quo virgines, ad exemplum Rebeccæ ad conspectum sponsi Isaaci se obnubentis atque velantis, *Genes. Cap. XXIV.* olim utebantur, Conf. *Weslenbec. Paratit. ad tit.*

C

ff. de

f. de Nupt. Pagenstecher, ad Compend. Lauterbach. in Siciliment. b. t. De voce matrimonium in Cap. ult. X de convers. infidel. extat responsio cujusdam uxoris Judaica, quam hisce verbis protulit: Cum infans mulieri ante partum onerosus, in partu dolorosus, post partum laboriosus fuisse noscatur, ex hoc legitimam conjunctionem maris & feminae magis matrimonium, quam patrimonium nuncupari. De cetero magnus merito matrimoniorum favor est, siquidem sunt prima velut specimina vitae socialis, simulque generis humani seminaria, ut loquitur Pufendorff. Offic. H. & Civ. L. II. c. 2. §. 1. Inde, cum contentus connubiorum ad causas interitus Rerum publicarum pertineat, varias poenas in Hagesholgen statutas refert Lauterbach. in Colleg. ad tit. ff. Quibus non compet. Bon. Poss. §. 2. Add. Befold. Thesaur. Pract. in hac voce, & in Addition. fol. m. 352. edit. noviss. nec non in Continuat. f. 266.

§. III.

Hisce praemissis ad rem ipsam progredior. Matrimonium seu Nuptiae, uti Justinianus Sacratiff. Princeps definiit, §. 1. *f. de Patr. Potest.* sunt viri & mulieris conjunctio, individuum vitae consuetudinem continens. Alii distinguunt, & putant, quod matrimonium inter virum & uxorem solo consensu contrahatur *l. pen. ff. de Don. int. Vir & Uxor. l. Nuptias 30. ff. de Reg. Jur.* Nuptiae vero licet solennitates aliquas atq; certos ritus requirant; Wesenbecius hodiè promiscuè capi, nuptias, conjugia & matrimonia docet, *Paratitl. ff. de R. N.* id, quod tamen ita nude & crudè admittendum non est, cum, uti nuptias sponsalia, ita illa matrimonium strictè sic dictum antecedunt, & solennitates quasdam exigunt; quemadmodum etiam Romanos eas non omnino neglexisse plus satis notum, & ut prolixius de iis agatur, non necessum esse puto. Addo tantum formulæ apud eos testificandi matrimonii exemplum: *Cof. Aug.*

Aug. Publ. Claud. Quæst. arar. Antoniam Volumniam, Virg. volent. Auspic. E. Parentib. Su. coëmit, Et III. Fac. in Dom. Dux. i. e. Consule Augusto, Publius Claudius, Quæstor ararius, Antoniam Volumniam virginem volentem auspicatò è parentibus suis coëmit, & quatuor facibus in domum duxit, prout ex lapide Patavino hanc communicat Præteus, in Lexic. Sicuti autem non omnis conjunctio carnalis est matrimonium, ita secundum datam definitionem justam conjunctionem hic intelligimus, quæ secundum legum præcepta initur. Pr. J. de Nupt. Nec excluduntur quidem sponsalia de presenti in personis nubilibus ætatis, & omnibus numeris absoluta, sunt tamen non nisi matrimonium inchoatum. Lauterbach. Compend. Jur. p.m. 441. Huc referendum est matrimonium ad Morganaticam seu Morgengabicam, utpote maritali affectione contractum. German. Vermählung zur linken Hand/ Struv. Syntagm. Jur. Feudal. Cap. IX, th. 5. num. 9. Stryk. Exam. J. Feud. Cap. VII. Quæst. 3. & Cap. XV. Qu. 24. Interim verò diffidentiam erga Deum continere, non dubitat asserere Idem, C. VII. Qu. 6. Justum præterea pronunciat matrimonium ad Thalac seu conscientie Id. Stryk. Annot. ad ff. de His, qui sui vel. al. iur. verb. putativis. Colleg. Theorico-Præct. Lauterbach. tit. ff. de R. N. §. 72. & fin. Conf. Annotat. ad Compend. Lauterb. tit. ff. de R. N. n. 71. f. Du. Joh. Heur. Mollenbec. Celeberr. Dr. & Prof. Giesl. Injustum ergo matrimonium, & quod contra iuris prohibitionem est contractum, huc non pertinet, nullumque effectum habet §. 12. J. de Nupt. pluribus infra.

§. IV.

Matrimonium absque dote porrò est, si sola affectione contrahitur matrimonium. Non enim dotibus, sed adf. Etu matrimonia contrahuntur, inquit l. penult. pr. Cod. de Repud. Conf. Cujac. ad Nov. LIII. f. Et præscio Germanorum more dotem

tem non uxor marito, sed maritus uxori obtulit, Tacit. *de Moribus Germ. Cap. XLIX. num. 9.* Pertinet huc, quod refert, ex Arriano, Libr. rerum Indicar. Henelius ab Hennenfeld *de Jur. Dotalit. Cap. 1. §. 3. lit. B. p. m. 8.* γαμήλιος δὲ, ἄρτι δίδωρτος, ἄτε λαμβάνωντος. Vid. pluribus Colleg. Theorico-Prætic. Lauterbach. *tit. ff. d. Jure Dot. §. 1. f.* Item matrimonium indotatum est, ubi parentum honesta vita pro Dote est; sed pauci sunt, qui ob Dei amorem uxores sibi jungunt, inquit Guazzus, *Civil. Conferfat.* ut magis hodie ad pinguem dotem, quam animorum concordiam & intimum inter contrahentes amorem magno seculi vitio respiciatur. Nec intelligitur dos, quæ in forma consistit, *l. ult. ff. de His, qui effud. vel dejecer.* ibique Gothofred. tali enim dote onera matrimonii ferri non possunt. Facit huc *Nov. LXXIV. Cap. 5. f. pr.* Sic strictè loquendo huc trahi nequeunt dotes prædiorum, quæ Græco vocabulo ἐνδύμιον appellantur *in l. 2. §. 1. ff. de Instruct. vel instrum. legat.* ibique Gothofred. *l. 20. §. 1. verb. ut instructi sunt fundi cum dotibus. ff. eod.* Nec sermo est hic de parvâ dote & modicâ, *l. 32. ff. de V. S. Bald. ad Authentic. textus nostri.* Sprenger. *de Modico p. m. 87. n. 41.* Gloss. *ad l. ult. C. ad Leg. Fab. de Plag.* dicit: *Uxor inutilem maritum habens vel nullum dicitur vidua; sic parva & nulla dos æquiparantur.* Quæ vero sit dicenda dos parva in arbitriò prudentis Judicis est, qui considerabit quantitatem Patrimonii, numerum liberorum & qualitatem personarum *l. 60. & 69. §. 4. ff. de Jur. dot. Chassan. Consuetud. Burgund. Rubr. VII. §. 12. n. 22. Matthæyllan. n. 22. p. m. 609. in Tract. de Success. diversor. Claris. Jctorum.* Idem erit, si nulla adest donatio propter nuptias; dos enim est species quædam donationis. *arg. Novell. LIII. pr. Hahn. ad Wesenbec. tit. ff. Und. V. & Ux. N. 2. Struv. ff. eod. & passim DD. Conf. Lauterb. Comp. p. m. 449. pr.* Sed indotata

indotata hoc locò pro paupere non habetur, si pater ejus dives; nam alimenta suppeditare tenetur. Struv. *Ex. 38. Th. 39. Stryk. de Success. Diff. IV. C. I. §. 21.* Interim post introductum à Romanis, illis rerum dominis, dotis usum, nemo erit hodie, qui pecuniariam dotem, quamvis locupletem, in mare cum Thaletæ abjiciendam censeat; Si cæteræ dotes & bona morata conjugis adsint, natalium puto honestas, forma non planè Theristica, religionis item studium, fides, pudicitia, prudentia, peritiaque familiæ regundæ; ut differit Hennenfeld. *§. V. l. cit.* Talis autem hic indicatur dos, quæ marito datur ad facilius ferenda matrimonii onera *l. 7. pr. ff. de Jur. dot. l. 20. C. eod. Germ. die Wittgiff.* ubi vero nullum matrimonium, ibi quoq; nulla dos regulariter est, *l. 3. ff. eod.* Sed dantur tamen casus in contrarium, Gothofred. *ad d. l. Lit. C. & D. Vid. Differt. De Dote sine matrimonio, hab. hic Giesse 1710. Præsid. Illustr. Mollenbec. Acad. Cancell.* ut & matrimonium absque dote esse potest, de quo hæc *Differt.* Cæterum dotis homonymia, divisio & objectum, jam sint extra scopum, & remississe sufficiat ad Commentatores & Systemata.

§. V.

Pergit textus, *coniunx autem præmoriens locuples sit.* Quid Conjuges sint, ex ante dictis facile constare potest. Sunt nempe omnis vitæ consortes, qui consensu & ceremoniis societatem matrimonialem contraxerunt, ut mas & fœmina, sicuti Modestinus loquitur in *l. 1. ff. de R. N. add. l. 30. ff. de R. I.* Non ergo præcise requiritur conjunctio corporum, sed animorum, ad mutuam fidem præstandam, inquit Augustinus. *Can. Conjuges 6. it. Conjunx 9. & Can. Priusquam 42. Caus. 27. q. 2.* Aliter conjuges ad hanc similitudinem vocantur Dominus & Vasallus *2. Feud. 58. pr.* Nam hi reciprocam sibi debent fidem; unde Germ. illud: *getreuer Herr / getreuer Knecht.*

Premoriatur autem unus conjugum five civiliter five naturaliter, alter beneficio hujus Authentic. utetur, de quo infra plenius.

§. VI.

Locuples in genere dicitur, qui multa tenet loca, i. e. prædia vel fundos & possessiones habet. Olim enim divitias ex pecudibus & possessionibus constitisse refert Barnab. Briffon. *Lexic. Jurid. hac voce*; inde Ovid. *L. I. Pastor.*

Cætera luxuriæ nondum instrumenta vigeant:

Aut pecus, aut latam dives habebat humum:

Hinc etiam locuples; hinc ipsa pecunia dicta est.

Alias sumitur in jure pro eo, qui solvendo existit, ut in *l. 234. §. 1. ff. de V. S. ibi: locuples est, qui satis idonee habet pro magnitudine rei, quam Actor restituendam esse petit.* Lex quidem Papia locupletem definiit libertum, qui centum milia tertium possideret, §. 2. *l. de Success. Libertor.* id per centum aureorum summam interpretatur Div. Justinianus, in §. *seq. eod.* quod secundum hodiernam vulgarem & usualem monetam conficeret 200. thaleros, uti Dn. Stryk. hanc computandi rationem servavit, *de Success. ab Intest. Dissert. IV. Cap. I. §. 36.* substituendo sc. tres florenos usuales pro aureo; juxta opinionem aliorum, aureos Hungaricos substituentium aliter. E contrario M. Crassus aliam divitis æstimationem statuit, ut Cicero, eloquentiæ Roman. facillè Parens, de eo in *Paradox. Multri*, ait, *ex te audierunt, cum diceres, neminem esse divitem, nisi qui exercitum alere possit suis fructibus.* Sed fallax hætenus & constans modus est aliquem divitem æstimandi, ut potius cum Bartolo & Glossa ad hanc Authentic. *lit. B.* atq; Schneidew. *ad Inst. Libr. III. rubr. de Success. inter Conj. n. 16.* ad Judicis arbitrium sit recurrendum, cum id, quod expresse in Jure determinatum non est, eidem committatur *arg. L. 1. §. 1. ff. de*

f. ff. de jur. delib. qui considerabit circumstantias, substantiamque rerum & personarum qualitates. Nobilis enim pauper dici potest, licet mille in bonis habeat, cum è contrario rusticus pro divite censeatur, centum in bonis possidens. arg. L. Quero 60. ff. de Jur. dot. junct. leg. Si filia 43. ff. de Legat. 3. Rustica namque familia non debet uti pane albo, pullis & aliis delicatis cibariis, sed caseo, cæpis & fabis, ait Accursius in Gloss. l. Servis urbanis 99. ff. de Legat. verb. cibariis. Non piget addere lepidum illud Dn. D. Walteri de Stat. & Privil. DD. Cap. XVI. §. 109. dicentis: Nobilibus & Doctoribus non asportandum esse alium, cæpas, panem atrum & grassum, caseum & similia, cum sint rusticorum cibaria. Add. Sprenger. de Modico p. m. 91. Conf. C. 3. Dist. 41. Non obstante, quod Disputatio de Juvenum Virginum Privilegiis, vom Jung- Gesellen Recht | hab. Francofurti ad Viadrum 1689. Præside Dn. Schœpfero, Cap. 1. num. 20. vocet arbitrium Judicis asylum ignorantia. Ne tamen vagum sit arbitrium Judicis ac pro lubitu aliquem divitem vel pauperem censeat, magis ad fructus, qui ex bonis & substantia defuncti percipi possunt, respiciendum esse, quam ad eorum quantitatem, monet Jctissimus Dn. Stryk. de Success. Dissert. IV. Cap. 1. §. 18. Nam dives ille appellatur, qui ita pro qualitate status vivere potest, ut semper aliquid ex redivo superfit, arg. l. 22. §. 8. junct. l. 24. ff. Solut. matrim. cit. Joh. Theodor. Sprenger p. m. 5.

§. VII.

Divitiis opponitur ut plurimum inopia vel egestas l. 3. pr. ff. de Testib. hinc jubet porro textus resolvere voces superflus vero laboret inopia. Inopia seu Paupertas accipitur interdu pro patrimonio, facultatibus, & substantia rerum, diciturque sic ἰσχυροῦς i. e. diminutivè l. 16. pr. & 78. §. 12. ff. de Scito Trebell. sic & Rex David. 1. Paralipom. Cap. XXIII. v. 14. dicit: Siehe

Siehe ich habe in meiner Armuth verschaffet 100000. Centner Goldes etc. Sed propria & nativa significatio est hujus loci, & inopia hic laborare censendus ille, qui est sollicitus de honestis alimentis; laborare enim pro sollicitum esse sumitur in l. 1. §. 5. ff. de Dol. mal. Gothofred. lit. 1. Alias Pauper definitur in l. 10. ff. de Accusat. ibi: qui minus, quam quinquaginta aureos habet; Alii metiuntur paupertatem juxta §. 3. Inst. de Success. Libert. ubi, quemadmodum §. anteced. dives censebatur, qui 100. aureos in bonis haberet; ita è contrario pauper esset, qui minus 100. aureis vel 50. possideret. Uti verò hoc admodum infirmo stat thalo, ita hic pariter ad sacram anchoram i. e. providi & circumspecti Judicis arbitrium confugiendum. Dn. Struv. Exerc. 38. th. 39. Richter ad Authent. Præterea n. 17. seq. Quod enim olim fuit parvum, hodie potest esse magnum, cum dentur, queis nec centum, nec quinquaginta oboli suppetunt, uti ex doctiss. ore B. Dn. Dr. & Prof. Orthii, Præceptoris post cineres devenerandi, occasione §. 5. J. de Artilian. rat. percepi. Arbitrium itaque Judicis, die Bescheidenheit des Richters, quod requisivimus, hic ita debet esse comparatum, ut non inopiam mendicitati æqualem requiratur, cum Francisc. de Barry, de Success. Testat. ac Intest. lib. 18. tit. 4. n. 14. seq. atq; aliis, quos Neuenhahn, de Jur. ac Privileg. viduit. p. m. 125. lit. B. refert, qui extremam requirunt inopiam, per Novell. LIII. Cap. 6. ibi pr. in novissima vi ventis inopia. Pauper enim non solum est, qui non habet, unde vivat, sed & qui vivere nequit pro conditione sui status, arg. L. 14. ff. de Ann. Legat. Joh. Theodor. Sprenger. de Modico p. m. 5. & 91. Hæc autem conditio status atque honestas ex conditione Conjugis superstitis etiam æstimanda venit. Müller ad Struv. Exercitat. 38. th. 39. lit. L. Neuenhahn. l. c. p. m. 126. atque Förster de Success. ab Intest. Libr. IX. Cap. 14. num. f. Exemplum hujus

hujus rei praeberent: nec non ex praemortis conditione, l. 8. ff. de Senator. ibi med. foeminis enim dignitatem clarissimam mariti tribuunt. it. l. 22. §. 1. ff. ad municipal. Regulam autem, quam alioquin tradit Gudelinus apud Dn. Struv. l. c. quod quando sc. superstes neque ex dote, neque aliunde tantum haberet, quantum faceret portio illa facultatum praemortui conjugis, tunc pauper conferi debeat, ut minus habenti eo usque ex bonis defuncti suppleatur; esse admodum infirmam docet Dn. Stryk, *Tract. saepe cit.* §. 19. quia inopia hic non metienda sit respectu mariti decedentis, sed uxoris superstitis. Müller *ad Struv. l. c.* nec menti Imperatoris Justiniani conveniens, tantum uxori assignare velle; talis namque suppletoria portio fortè centum librarum auri quantitatem excedere posset, contra *Novell. CXVII. cap. 5.* Iniquum tamen esset, uxorem omnimodis prorsus commodo carere, & omnibus bonis exutam & nudatam ad mendicitatem & stipem colligendam redigi. ait Valentin Förster. l. c. C. IV. n. 3. nec afflictæ addenda est afflictio arg. l. Divus Marcus, 14. ff. de Offic. Praes. ibique Gl. Tantam namque marito amisso facit jacturam, quanta vix unquam excogitari poterit, inquit Neuenhahn. *Tr. cit. p. m. 62. S. 8. Lit. A. conf.* §. 4. J. de Scto Tertullian. & l. ult. §. 1. Cod. Qui pot. in pignor. Levis hic paupertas non sufficit, Müller. *ad Struv. Ex. 38. th. 39. Lit. E;* Franciscus de Barry. *loc. cit. num. 12.* Insuper alia quoque dantur paupertatis privilegia in jure; sed ab hisce privilegiis libera nos Domine, precatur Cynus Pistoriens. *ad l. 49. f. C. de Episcop. & Cleric. & Glossa ad §. 3. J. de Sucoess. libert. Add. Wehner Obs. pract. voce. Armuth.* ibi: Mit den Armen stärcket man das Recht; Unter die Armen werden auch gerechnet/ die sich mit ihrer Hand Arbeit nehren müssen und können. Quod rationibus corroborat Stryk, *cit. Dissert. IV. C. 1. §. 20.* Utique si sine dedecore non liceat operari

operari ad lucrum, vel, ut vulgo dicitur: Lana & tela victum
 quærere. Franciscus de Barry *l.c.*

§. VIII.

Ulterius progredi nunc jubet textus dicens: *Succedat u-
 na cum liberis communibus alteriusve matrimonii.* Successio,
 ut simul Rubrum Dissertationis explicemus, in genere est vel
 personarum, vel rerum. Illa est, quæ fit in Officium & admi-
 nistrationem, ut in *l. un. ff. de Off. Præfetz. Augustal. It. l. 10.*
pr. ff. de Off. Proconsul. Hæc est, cum persona non tam perso-
 næ, quam rebus succedit *l. 21. Cod. de Patz.* quæ acceptio est hu-
 jus loci. Estque universalis tam civilis, *l. 24. de V. S. l. 62. de*
Reg. Jur. ut hæreditas, quam pratoria seu honoraria *l. 1. f. ff.*
de Muner. & honor. ut Bonorum Possessio; utraque porro
 vel ex Testamento, vel ab Intestato *§. f. J. Per quas pers. cui-
 que acquir. §. 1. 7. de Bon. Poss.* item contra Testamen-
 tum. *Rubr. ff. de Injust. rupt. irrit. fact. testament. Rubr. ff. de*
Inoff. testament. §. 1. d. t. Rubr. ff. de Bon. Poss. contr. Tab.
 vel particularis *l. 1. pr. ff. Si quis omiff. caus. testament. l. 7.*
seq. ff. de Jurei. ut legatum, fideicommissum, nec non Usuca-
 pio, donatio *§. f. J. d. l. §. 11. J. de Testam. ord.* Tandem alia
 successio est naturalis, ut ex parte matris; legitima alia, quæ
 ex parte patris datur juxta leges, excepto liberalitatis Imperialis
 socio, *Gloss. ad L. 1. C. Und. Vir & Ux. verb. naturalis successio.*
vid. Disp. de Liberalitatts Imperialis Socio. hab. hic Præf. Illustr.
Dn. Cancell. Mollenb. Sed ea successio, de qua in Rubr.
 Dissertationis, cum ex beneficio legis, Constitutione sc. Im-
 peratoris Justiniani debeatur, non ex Jure Pratorio, sed ex ci-
 vili descendit, *Schneidew. ad J. rubr. de Bon. Succ. §. cum igitur,*
n. 15. Richter ad text. n. 5. Sichard. ad Rubr. C. Lib. 6.
tit. 9. n. 9.

§. IX.

Voculæ *una* cum Germ. *zugleich* / copulam denotant *l. 142. de V. S.* & apud Auctores classicos sic conjunctim reperiuntur; uti quoque legere est in *l. ult. C. de Impub. & alior. substit.* ibi: *Si quis duobus heredibus institutis filio suo impuberi eos una cum alio tertio substituerit*; paulo post: *Titius una cum filiis suis & Sempronius heredes mihi sunt*. Atque ita conjungendi vim habent, ut tamen non semper individue ac necessario jungant. Sic si in *l. 112. §. 2. de Legat. 1.* Titio cum Sejo quid datur legatur, utrisque legatum est, tamen poterit alter sine altero admitti; Cæteroque concurrunt, ut ait Hartmannus Pistor. *L. II. Q. 21. n. 26.* quod dictio (*una* vel simul) non tantum jungat, verum etiam simultaneum concurrunt inducat, *d. l. ult. C.* uti hic superstes conjux pauper *una* cum liberis admittitur, & ad præmortui divitis hereditatem vocatur. Conf. Wehner, voce *zugleich*/cui Lat. *pariter* respondet. Glossa ad *Authentic. nostr.* de hac voc. *una* dicit, *Lit. C*; quod, sive testatus sive intestatus decessit, significet; vid. cit. Disp. de Duobus Testamentis simul validis, *Cap. III. §. 3.*

§. X.

Quoad vocem *Liberis* notandum est, significari ea substantivè sumpta in jure etiam nepotes, filios & omnes descendentes in infinitum, ut ait Callistratus Jctus in *l. 220. de Verbor. signif.* Liberi autem considerari possunt variè, sic ratione *gradus* sunt primi vel ulteriorum graduum, ut filii, nepotes, posterii; ratione *Sexus*, masculi vel femina, vel hermaphroditi; intuitu aut *nativitatis* vel *jam nati*, iique *legitimi & naturales simul*, quales porro sui vel emancipati, communes vel alterius matrimonii; sive per legitimationem tales, ut legitimi; sive per adoptionem, ut adoptivi; & *illegitimi*, qui extra matrimonium nascuntur, ut naturales, qui ex concubina progenerati sunt;

ti sunt; Spurii, qui patrem demonstrare non possunt; *L. 23 ff. de Stat. hom. §. 12. J. de Nupt. iniusti*, qui ex damnato coitu proveniunt, ut adulterini, incestuosi s. nefarii, §. 1. *J. eod. L. 38. ad Leg. Jul. de Adult. Conf. Nov. XII. Dynus Mugellan. de Success. ab Intest. n. 3. p. m. 404. vel nascituri*, ut posthumi, qui pro natis habentur, quoties de eorum favore agitur *L. 7. ff. de Stat. hom. vid. l. 3. Si pars hered. pet. l. 36. de Solut. ibique Gothofr.* Nimis tamen generalis dum foret hæc acceptio, tantum legitimi patri una cum uxore in nostro textu succedent; illegitimi autem, legitimi & adoptivi §. 2. *J. eod. §. 14. J. de hered. qui ab intest.* non nisi certa ratione. Nec interest, an nati seu nascendi, sive sui, sive emancipati sint, cujuscunque ætatis & gradus, sive virilis, sive fœminini sexus, exve fœminini sexus descendentes *l. 56. §. 1. ff. de V. S. l. 220. eod. Conf. Möller. Semestr. V. diff. 32.* Et ubi lex non distinguit, nec nostrum est distinguere, textus enim generaliter dicit: *succedat cum liberis*; & sub liberis filii, nepotes, posthumi & posteri continentur, ut dictum. Vid. regula *pr. cit. l. 220. ibique Gothofred. Lit. J. Conf. Rüdinger. V. Obs. 69. Add. Disput. Saturæ Patæmiarum Juris Germanicarum Nova. P. 49. Præsid. B. Cancell. Hert.* Nec ab hac acceptione alienum videtur vocabulum Germanicum *Kinder* / ut Latinorum *liberi*. Nam aliud aliquando sunt *Söhne und Töchter*; *Söhne und Enckel*. Inter alios, conf. *Zafius Tom. 6. L. 1. Conf. 7. n. 6.* Nihil novi, ut paucis ~~ne~~ absolvam, constituit Imperator Justinianus quoad descendantium successionem, nisi ubi adfuerint numero tres vel pauciores, liberi ejusdem vel diversi matrimonii, & similiter ceteri hæredes. *Novell. CXVII. C. 5. Mathæsyllan. n. 18. p. m. 688. de Success.* de quibus infra. Ceterum per pluralem hic denotatur & singularis, ut in *l. 148. de V. S. L. 220. §. 2. eod. §. 10. 7. de Adopt. & vice versa l. 16. de Testam. tut.* Non tamen succedent adoptivi, qui sunt emancipati

cipati, Stryk. *de Success. D. I. C. 2. §. 42.* It. Privigni, exheredati, monstrosi, *l. 14. ff. de Stat. hom. Monstrosos partus sine fraude necant*; ut jubet Romulus, Rex Romanor. ergo non succedent, Prat. vid. fufius Disput. de Jure Monstrorum. §. 10. *hab. hic sub Moderam. Magnif. mei Præs. d.*

§. XI.

Insequuntur verba *in quartam, si tres sint, vel pauciores; quod si plures sint, in virilem portionem*, Vocabulum *quartam* ex his notandum est; plurium autem *quartarum* dum fit mentio in jure, potiores sunt (1.) *Quarta D. Pii.* (2.) *Quarta legitima.* (3.) *Quarta Falcidia.* (4.) *Quarta Trebellianica.* (5.) *Quarta*, quæ conjugii inopi est relinquenda. Ex quibus ultimo loco posita *Quarta* sine dubio est hujus loci, & intelligitur omnium bonorum prædefuncti conjugis divitis, ita tamen, ut non transcendat hæc portio centum librarum auri quantitatem. *Novell. CXVII. C. 5. Rittersh. ad Nov. P. 7. C. 17. n. 1.* quantæcunque etiam fuerint præmortui conjugis facultates: ad maximam namque respiciens dotem, legem hanc scripsit D. Justinianus quæ antiquitus plerumq; fuit C. librarum auri; terminum tamen & limitem *Quartæ* huic satis prudenter constituit, ne plus uxor superstes ex bonis mariti caperet, quam ipsa, et si opulentissima, dotis nomine ipsi afferre potuerit *Nov. XXII. C. 18.* quæ quoque ratio est, quod uxor cum liberis paucioribus, quam tribus succedens obtineat hanc portionem. Quantitas autem patrimonii s. substantia defuncti pura debitis existat in computatione, & mortis tempore spectanda, *eod. §. 2. & 3. J. de Leg. Falcid.* i. e. bona non intelliguntur, nisi deducto ære alieno, inquit Jctus Paulus *l. 39. §. 1. ff. de V. S.* nam beatus nemo ante obitum supremæque funera debet dici; Add. *l. 11. §. 1. C. de Repud.* ibique Gothofred. *Lit. L. Franciscus de Barry, de Success. L. 18. tit. 4. n. 14.* Hæc quarta portio, ut pars

bonorum, deducitur ante legitimam liberorum. Stryk. *de Success. D. IV. C. 1. §. 32. f.*

§. XII.

Libra auri quantum valuerit certo vix determinari potest, nisi quod illam septuaginta duos solidos effecisse constat ex *l. 5. C. de Susceptor.* Quid autem & quanti fuerit *solidus*, æque non liquet, Lauterbach *p. m. 556. f. Comp.* ideoque lubricum & periculosum est, de antiqua re nummaria scribere. Solidos nummos ex auro fuisse conflatos, id dubium non habet; sextam unciæ partem aureum effecisse tempore Valentiniani atque Valentis, Impp. sub quibus *cit. l. 5.* prodiit, asserit Sprenger. *de Modico p. m. 9. n. 7. 8. 9.* Wehner. *Obs. pract.* voce: **Gold & Gulden.** Aureus & solidus quoque in Jure promiscue occurrunt, ut in *§. 5. J. de Attil. tut. §. 1. J. de Obl. que ex delict.* *§. f. J. de pæn. temer. litig. §. 3. J. de Success. libertor. l. 5. §. Prætor ait ff. de His, qui effud. vel dejec. Gail. 2. Obs. 39. n. 1.* Hinc etiam dicti sunt solidi aurei, Jac. Gothofr. *ad l. 13. Cod. Theodos. L. 12. T. 6.* & solidus quasi integer & integri ponderis, ad differentiam solidi dimidiati, als *Scheide Münze.* Richter. *Dec. 22. Part. 1. n. 59.* Lauterbach. *tit. ff. de Donat. §. 10. & tit. ff. de Furt. §. 12.* De Veterum computandi ratione per nummos & sestertios videri possunt *l. 6. f. ff. de Usur.* ibique Gothofred. *§. 3. J. de Success. libert.* Cujac. *Obs. 19. C. 31.* Moribus nostris comparantur solidi aureis Hungaricis seu Scutatis, Carpz. *P. 2. C. 12. D. 12. n. 7.* vel, ut Gail. *l. c.* putat, florenis seu aureis Rhenanis, add. Hahn. *ad Wesenb. ff. de Donat. N. 6.* verb. *Est autem.* Conf. Brunnem. *ad l. 34. C. eod. pr. n. 3.* ubi quoque causam computandi affert. Caterum Florenus, ut hoc obiter addam, dictus ab aurea Reipubl. Florentinæ moneta, quæ ante 200. annos tantum valuit, quantum hodie ducatus Hungaricus; Inde etiam solidum

dum fere promiscue per aureum Hungaricum & per Ducatum explicant. Denn vor 2. und 300. Jahren ein Gulden ein Ducat gewesen. Lauterb. in *Colleg. ff. de Furt. l. c.* Struv. *Exerc.* 40. *th.* 10. Richter. *l. c.* Et 500. solidos five Ducatos communiter fere per mille thaleros Ddres explicant. Colleg. Lauterbach. *ad tit. ff. de Donat. l. c.* Bachov. *de Treutler. Disp.* 19. *Vol. 2. part. post. th.* 6. *Lit. C. fin. & Disp.* 30. *th.* 3. *Lit. G. f.* Et quamvis Floreni vulgares argentei, qui 15. Bacios seu 60. Crucigeros continent, non nunquam etiam Latine Floreni aurei vocentur; non tamen tales intelligendi sunt, ubi in Germanico idiomate additur Gold oder Gold/Gulden. Mynsing. 5. *Obs.* 83. Rudinger *Obs. sing.* 70. *Cent. III.* Hoc enim casu aureus iusti ponderis in auro solvendus esset, maxime si sit inserta illa vulgaris & consueta clausula: gut von Gold und schwer von Gewicht / vel ita: recht gewogener Rheinischer Gold/Gulden/Landswehrung. Et ita iudicatum refert idem Mynsing. in Camera Imperiali, in causa Anlingen contra Ungelster. Addit etiam Rudinger. *l. c.* valorem aureorum vel florenorum non modo in Ord. Camer. Imper. sed etiam in aliis Contractibus & Obligationibus locum habere, ut, quoties in illis mentio sit aurei vel floreni Rhenensis, intelligatur aureus 15. baziorum, vel 6. Schrenckenberger / vel 42. Knacken / hocque per totam fere Germaniam. observari tradit Wehner. *Obs. pract. p. m.* 186. *f.* vid. Mynsing. 1. *Obs.* 65. In computanda tandem libra s. marca auri (promiscue enim in praxi usurpantur hæ voces. Sixtin. *de Regal. Cap.* 10. *n.* 36.) iterum valde variant auctores. Franciscus de Barry *de Success. Libr.* 18. *tit.* 4. *n.* 14. ad marcam requirit 82. solidos; Insuper cum, docente Jac. Gothofredo *ad c. l. 13. Cod. Theodos.* pro libra seu massa auri 84. solidos acceperint susceptores, ideoque ad coercendam ipsorum avaritiam *l. 5. c. latam*, ut novam, tradit. Alii 67. ducatos absolvere libram auri puri, ein Marck löbhtiges

löhtiges Goldes autumant, ut apud Stryk. *de Succ. Diss.* 4. C. 1 §. 36. Adhuc alii, quorum & receptissima est sententia, 72. Ducatos vel aureos Hungaricos seu Rhenanos pro marca s. libra auri puri computant, juxta tritissimum: Eine Mark löhtiges Goldes machet 72. Rheinische Goldgülden. Et sic, ubi jam ad propositum nostrum præmissa accommodare volumus, centum libræ auri uxori lucrum 7200. Ducatorum sive 14400. thalerorum afferunt; Et hæc fuit quantitas maximæ dotis antiquitus constitutæ. Stryk. *l. modo cit.* Dotem tamen 2000. Ducatorum Comitissæ non esse parvam astimandam dicit Franciscus de Barry, *aliquoties cit. loc. n. 12.* Sic Illustrissimarum quarundam familiarum statuto determinatam dotem recenset Joh. Theodol. Sprenger, *de Modico p. m. 89. seq.* ut in Ducatu Württemberg. esse 20000. aureorum; maximam Nobilium in Suevia dotem 4000. florenorum non excedere, & juxta antiquam Venetorum legem, dotem ultra 6000. ducatorum aureorum non fuisse; plura *ibid.*

§. XIII.

Porro dicit textus; *Ut tamen ejusdem matrimonii liberis proprietatem servet, si extiterint: his vero non extantibus, vel si nullos habuerit, potietur etiam dominio.* Verba: *Dominio & proprietatem*, simul paucis perstringere aggredior; Est autem dominium jus, quo res alicujus est propria, & regulariter sub se comprehendit proprietatem, tanquam speciem sub genere; ut ex sequentibus patefiet. Dominium enim, intuitu modi acquirendi naturalis, dispefcitur in *naturale*, quod gentium omnium commune est; & ex possessione naturali cœpisse ait Nerva filius, *in l. 1. §. 1. ff. de A. vel A. P.* etiam post introducta semel rerum dominia est juris naturalis, ne mihi iterum eripiantur *l. 5. ff. de J. & J.* Et hoc est, quod Gerhardus inculcat, *de Jure Testam. Romano, Dissert. 1. §. 1. Rerum dominia*

nia ex iure gentium sunt, & in republ. necessaria: fundata hinc potestas dominandi atque disponendi de rebus suis purè & simpliciter & sub conditione mortis. vid. Genes. Cap. XIII. v. 9. Grot. d. J. B. & P. Libr. 2. C. 3. §. 1. seq. & Civile, quod modis civilibus acquiritur, l. 23. pr. ff. de R. V. pr. J. Quib. alien. lic. estque plenum s. proprietas solida l. 4. de Alim. & cib. legat. l. 26. pr. de Us. & Usufr. legat. vel minus plenum, & vocatur directum s. dominium proprietatis, ubi quis solam proprietatem abscedente usufructu habet. l. 17. Quib. mod. usufr. amitt. hoc vocatur quoque simpliciter dominium in Novell. CXVII. Cap. 5. ibi: dominium illis filiis servetur; junct. text. nostro. Utile verò dominium, ideo sic inventum & nominatum, quando quis solum usumfructum absque proprietate habet, ut Emphyteuticarius, superficiarius, Vasallus. Prædicatur insuper dominium de rebus incorporalibus, ut dominium ususfructus & possessio, l. 3. Si usufr. petat. Sic legitur etiam de dominio possessionis, in l. 2. Cod. Theod. de Bon. mat. Libr. IIX. T. 18. ubi Imperator Constantinus ita disposuit: Cum ad patres aliquid ex materna successione, interposita cretione, pervenerit, & ad liberos maternarum rerum successiones defluerint, ita haberi eas placet in parentum potestate, ut dominium tantum possessionis usurpent, alienandi verò licentiam facultatemque non habeant; quod Jac. Gothofr per usumfructum vertit in N. Dicitur & proprietas reddituum l. 14. C. de SS. Eccles. Alia denique est species domini, ut si liberi & heredes appellentur domini in spe, nam heres herus est, §. 2. J. de Hered. qual. ibique Joh. Sam. Stryk. Conf. Calvin. Lexic. voc. Dominium. Sic nihil difficultatis verba hæc involvunt, & ferè coincidunt. Fachina. supr. Cap. II. f. cit. l.

E

§. XIV

§. XIV.

Hæ voces : *his non extantibus, vel si nullos habuerit*, identitatem importare videntur, ut *pr. J. f. de Excus. tut. vid. l. 112. de R. J.* Extare enim & in rerum naturâ non esse sibi opponuntur. Sic *extare & existere* Synonymiæ speciem præ se ferunt, sed contraria sunt, ut *in l. 29. ff. de Oper. Libert. ibi: si heres non extat. Gothofr. lit. B. & Barnabas Brisson. in Lexic. Jurid. verb. existere*: interpretantur, ut significant, ac constare & perseverare heredem esse, non nomine tantum, sed & re. Exemplo utrumque illustratur : *Filium existere heredem statim, & invitum & ignorantem, sed non extare heredem, si se abstinuerit. Cujac. ad l. 5. pr. ff. ad Sctum Trebell.* Hoc loco tamen eundem saltem effectum habent, ut *pr. dictum.*

§. XV.

Tandem dicitur in textu : *& imputabitur legatum in talem portionem.* Et quidem ad imputare principaliter in Jure sumitur pro adscribere, tribuere; sicuti *l. 6. §. 7. ff. de Offic. Præsid. ibi: Medico imputari eventus mortalitatis non debet, ita quod per imperitiam commisit, imputari ei debet. add. §. 3. f. J. Quib. mod. re contrah. oblig. §. ult. f. J. de Societ.* Alia ratione accipitur pro numerare, computare; ut in *l. 25. ff. de Legat. l. ibi: imputabitur ei in Falcidiam. It. l. 1. §. 4. ibi: Præterea, si matrem aluit pupilli tutor, putat Labeo imputare eum posse: sed est verius, non, nisi perquam egenti dedit, imputare eum oportere de largis facultatibus pupilli. ff. de Tutel. & ration. distr. add. l. 20. §. 2. de Bon. libert. vulgo: deducere in suis rationibus vel quod in quadrantis computationem venit, quo sensu hic accipitur. Summam autem hæc imputatio inter liberos, ne nimium graventur, & uxorem obtinet æquitatem, Stryk. de Success. Diss. XI. C. ult. §. ult. Uxor enim*

enim concurrens cum liberis paucioribus, quam tribus, semper potitur quarta portione, & quidem pleno dominio, si forsitan sint prioris, vel alterius matrimonii. Insuper consequitur mulier hanc quartam ab intestato, ex testamento idque vel simpliciter, sive loco quartæ, sive titulo institutionis, sive legati, & contra testamentum, & ne minui quidem potest. Michael Grass. *sententiar. recept. §. Success. ab Intest. Q. 39. n. 3.* Berlich. *Part. 3. Conclus. 26. num. 24. & 36.* contra testamentum autem, quia hoc, etiam si maritus expressè prohibuisset, in ejus potestate non est situm, *l. Nemo 55. ff. de Legat. I. C. Raynutius 16. X. de Testam. Förster de Success. L. 9. C. 5. n. 1.* Matthæus Matthæsyllan. *de Success. art. 4. n. 7. in addit.* hoc vult probare verb. *Legatum.* Confer supr. voc. *una cum f. In tantum procedit, ut maritus hanc portionem uxori egeat ne quidem inter vivos, puta per emtionem, donationem & alium titulum auferre vel diminuere possit, quin uxor semper illud usque ad quantitatem suæ portionis revocare regulariter possit,* inquit Berlich. *l. c. n. 25.* Richter *ad Authentic. nostr. n. 32. It. de Success. S. 4. M. 1. n. 14.* Et hinc cum uxor hunc quadrantem non ex beneficio mariti, sed legis, consequatur, sit debitum legale & compensabile Borcholt. *de Grad. p. m. 256.* Bartol. *ad Auth. Præterea.* Si scilicet nomine legati vel alio titulo, ut dictum, aliquid, vel totum debitum, vel ultra, facta sit; arg. *§. f. de Leg. Falcid. supr. §. 11. f. h. C.* Nec ad rem facit, legatum sit species vel quantitas; & quamvis species regulariter cum genere compensabilis non sit, *l. 13. §. 2. ff. de Pign.* hoc tamen casu ad æstimationem redigi & vendi potest, cum compensatio hæc seu computatio sit impropria, & alteretur in ultimis voluntatibus. Valent. Förster. *l. cit. C. 8. n. 2. 3. f. Imputabitur, i. e. tantò minus ex bonis defuncti conjugis consequetur,* dicit Rittershus. *ad Novell. P. 7. C. 17. n. 8.*

§. XVI.

Legatum itaque, ut hoc quoque notemus hic est donatio quaedam, à defuncto relicta, abherede præstanda, §. i. *J. de Legat.* Provisionem mariti in hoc passu uxori damnosam non debere esse, bene tamen eidem prospicere ipsum posse, non solum titulo singulari, sed & universali pro parte dictum §. *preced.* fieri namque hoc nullo invidet modo Imperator, ut omnibus modis concordantiæ legum serventur, *Novell. LIII. C. ult. f.* Ne autem nimis liberi graventur, sancitum, ut pauper conjux superstes concurrens cum liberis pluribus, quam tribus, partem accipiat tantum virilem & filialem, seu quantum uni competit filiorum ein Kindes Theil / *Novell. CXVII. C. 5. vid. l. 145. de V. S.* nec hanc partem virilem ultra 100. lib. auri extendi vult Matthæus Matthæsyllan. *de Success. n. 12. in Tr. diversor. Clariss. Jctorum.* ut supr. voc. *pauper.* Porrò de novo constitutum, ut mater liberis proprietatem servet; tandem imputari legatum in hanc portionem jussit Imperator; quadrat huc quod alibi dicit: *Liberis pepercimus, & parentibus honorem debitum reservavimus, §. i. J. Per quas person. cuique.* Vocabulum autem *legatum* comprehendere volunt DDres, non solum dotem modicam & parvam, *de quib. supr.* sed & bona paraphernalia & receptitia, *Rittershus. ad Novell. P. 7. C. 17. n. 8. Förster de Success. L. 9. C. 14. n. 3. Matthæsyllan. l. c. n. 22. Berlich. P. 3. Concl. 26. n. 18. Stryk. de Success. D. 4. C. 1. §. 22. & 32. It. D. 11. C. 1. §. f. & C. 2. §. 20.* Quod si legatum à viro relictum partem competentem superet, dicendum illud subsistere, modo non excedat dodrantem, nec liberi quoad legitimam graventur, alioquin esset inofficiosa quoadam donatio; & prohibitio patris hic nullius est momenti quoad liberos primi gradus, *Hahn. ff. ad Leg. Falcid. N. 8. verb. Et cum testator expressè prohibet.* per *C. Raynutius & Raynaldus*

waldus X. de Testam. Legatum è contrario à marito relictum legitimam non continente, etsi ex eo vivere uxor & se exhibere possit, repudiare tamen potest, ut quartam consequatur, quamvis in iudicio petere cœpisset; ne alioquin fraus fieret legi, quæ generaliter concepta est, Brunnemann, *ad Cod. Vid. V. & Ux. f. p. m. 343.* Stryk. *l. alleg. D. 4. C. 1. §. 33.* Franciscus de Barry *de Success. L. 18. T. 4. n. 13.* Alia ratio est legati ab extraneo relictæ loco alimentorum, & uxor ex eo qualiter vivere possit; nam hoc supplere non tenentur liberi, & ab uxore, ut quartam accipiat, repudiari nequit, mortuo marito; si modò heres fuerit solvendo; Barry *l. c.* per *Novell. LIII. C. ult. f.* Utrumque hoc legatum mariti vel extranei imputari posse, imo debere, vult generalitas verborum *imputabitur legatum.* Conf. Stryk. *l. c. D. XI. C. ult. §. ult. It. D. IV. C. 1. §. 34. f. ult.* rarius, si certa quantitas pecuniæ loco dotis à marito legata sit, cum tamen nullam acceperit dotem; valet legatum, quia constat, quid quale quantumque legatum sit uxori, §. 15. *f. de Legat.* non autem vice versa valet donatio propter nuptias uxori inopifacæ, *Novell. LIII. C. ult. f.* ibique Gothofr. *Lit. M.*

§. XVII.

Ultimò locò quid per *talem portionem* intelligatur, non conveniunt DDres; Verior tamen & juri consentanea videtur sententia eorum, qui illam intelligi portionem contendunt, quam uxor habet jure dominiæ pleni, Stryk. *de Success. D. IV. C. 1. §. 35.* Richter. *ad Authentic. nostram, n. 28.* Add. Schneidew. *ad §. Libr. 3. de Success. inter Vir. & Uxor. n. 14.* Nam vocabulum *talem* suam habet ad proximè præcedens *dominio*, quod, non extantibus liberis vel iis deficientibus, lucrari uxorem asseritur in *textu & Novell. CXVII. C. 5.* Relationem autem potissimum ad ea, quæ proximè præcedunt, faciendam suadet *l. 15. §. ult. ff. de Alim. & cib. legat.* Hartmann. Pistor,

L. 2. Q. 5. n. 34. Et vult hoc quoque *Novell. LIII.C.6.* per quam uxor indistinctè semper quarta nacta est dominium plenum, & ex qua Textus noster supplementum sequens accipit: & *imputabitur legatum in talem portionem. Novell. verò CXVII.* distinguere cepit inter usumfructum & proprietatem interque partem quartam & virilem, iisdemque mulieri derogavit; de imputatione autem nihil novi constituit; Exceptio itaque firmat regulam in casibus non exceptis & quod non prohibuit, cur stare prohibetur, vi *Novell. LIII.C. ult.* vel, ut Berlich. dicit P. 3. *Concl. 26. n. 35. per tot. quod lex non cantat, nec nos cantare debemus.* Imprimis vid. Borcholt. *de Grad. p. m. 254. pr. add. Rittershus. ad Novell. P. 7. C. 17. n. 2.* Hinc non est, quod scribat B. Brunnemann. *tit. C. Unde V. & Ux. f. mulierem habere proprietatem in legato, in supplemento autem usumfructum.* ibique cit. Kohlius. Insuper æquitati quam maximè conveniri hanc sententiam, matri per *Novell. CXVII.* nihil detrahendo, affirmat Dn. Stryk. *l. alleg.* Liberis enim satis prospectum in cæteris, dum mater per *Novell. eand.* in casu plurimum liberorum nunc partem tantum filialem nanciscitur, & quidem jure ususfructus solum, cum antea semper quartam, hancque pleno jure caperet, ut *dis.*

CAPUT IV.

*Partitionem Textus, Summam
Casum & Διολογίων proponit.*

SUMMARIA.

SVMMARIA.

Divisionem Textus in duas partes principales, in Exceptionem sc. & Dispositionem ipsam; quam pro objecto iterum scindi, quantitatem & qualitatem considerando, silit
§.1. Summam proponit ipse Textus; aliam tamen substituit,
§.2. Casus à DD. proponuntur, & alius figuratur, §.3.
Aliquot rationes dubitandi ex regulari succedendi forma desumptas exhibet §. 4. Ratio decidendi ex textu primaria & aliæ adjiciuntur §. 5. Objectionem quandam continet §.ult.

§. I.

PRæmissis Terminorum Explicationibus, nunc ad ipsam resolutionem & reliqua, quæ hæc Methodus postulat, progrediendum est; in duas partes principales Textum commodè dividi posse arbitror: Quarum Prior Exceptionem à Jure communi Civili Romano continet, inclusis tribus requisitis, quæ alii pro duobus membris habent. Posterior autem pars modum & dispositionem ipsam succedendi tradit, quæ pro ratione objecti variat, consideratur enim ejus

<p><i>Quantitas</i> pro numero liberorum, suntq; vel</p>	}	<p>tres & pauciores, ubi semper quarta competit conjugi pauperi, plures, ubi viriles portio debetur;</p>
<p>& <i>Qualitas</i> pro qualitate liberorum intuitu matrimoniorum & sunt vel</p>	}	<p>ejusdem matri monii s. communis, hique deficientes, quo dominium plenum transit; vel alterius, hic pariter pleno jure dominium in sua portione nanciscitur conjux pauper.</p>
		<p>Prior</p>

Prior his verbis continetur: *Si matrimonium fit absque dote, conjunx autem præmoniens locuples sit; superstes vero laboret inopia; Posterior sequentibus: Præterea succedat una cum liberis &c.*

§. II.

Summam, quam suppeditat Rittershuf. *ad Nov. P. 7. C. 17. n. 1.* nimis longum foret huc transcribere; nec in omnibus Textui respondet, liberis quoque ejusdem & diversi matrimonii dominium quartæ partis uxoris indistinctè tribuit. Et est revera hæc ipsa Authentica Novellarum, unde Textus nos- ter petitus, summa vel argumentum, sive brevium; ut a- liam denuo apponere supervacaneum videatur. Conf. jam memorata *supr. Cap. II. §. 3.* Quod si tamen distinctius Textum enucleare lubuerit, summam eò res redit: Cum conjunx di- ves in matrimonio indotato vixit, succedit ei superstes inops in quartam substantiæ cum tribus vel paucioribus; at cum pluri- bus liberis ejusdem matrimonii in virilem portionem jure usus- fructus; è contra cum alterius in plenum dominium, imputa- tis imputandis.

§. III.

Casum ut specialiter nunc formemus propter eviden- tiam textus & præmissorum planè opus non videtur. Alii quo- modo proponant, videre licet apud Richter. *ad Auth. nostram, n. 5.* ita: *Si tres vel pauciores sint liberi, succedit uxor indo- tata atque inops marito locupletè in quartam partem usus- fructus; Sin autem plures, in virilem: Si nulli extant, in quartam virilem plenè jure succedit.* Verum non tam ca- sus hic esse videtur, quam summa & decisio quadam, nec per omnia antecedentibus congruit, vel textum exhaurit; Vice versa alium in medium producit casum de successione mariti pauperis

Stämme erben/und dem Verstorbenen ihres Vater oder Mutter Bruder oder Schwester dermassen zu succediren zu gelassen werden sollen. prout hunc extractum communicat Valent. Förster, *de Success.* L. 8. C. 3. n. 3. It. Stryk. *cod. Tr. post Præfat.* De veterum Jctorum altercationibus super hac successione dictarum personarum collateralium, an in capita vel in stirpes procedat, juxt. *L. L. cit.* videri possunt Hahn. *ad Wesenbec. ff. de Grad. & Aff.* n. 16. verb. *quod & in liberis duorum fratrum.* Latè item Rittershuf. *ad Nov. P. 7. C. 14. n. 1.* It. C. 13. n. 13. Zasius *Tom. 6. Libr. 1. Cons. 4.* Borcholt. *de Grad. p. m. 239. seq.* Conf. Mynsing. 3. *Obs.* 94. Bachov. *ad Treutl. Vol. 2. Disp.* 16. *Lit. B.* Richter. *de Success.* S. 3. *M. 1.* n. 59. Jung. Berlich. *P. 3. Concl.* 24. n. 25. *seq.* Mich. Grassus *Recept. sententiar. §. Success. ab intest.* Q. 30. n. 4. qui hanc questionem Cimmeriis propè tenebris obscuriorem fuisse fatetur. Add. Förster. *l. c.* ubi utriusque opinionis patronos & rationes adducit; Stryk. *l. c. D. 3. C. 1. §. 8. seqq.* Uxor autem, ut ad eam iterum redeamus, quia pro extranea persona habetur, succedere non potest ab intestato cum superstitibus mariti consanguineis, uti *l. un. C. Theod. Libr. 4. Tit. 21. Quor. Bonor. & l. 3. C. cod.* inquit: *prudentium omnia responsa & lex ipsa naturæ successores eos faciant.* Add. *l. un. C. Und. V. & Ux. l. ult. C. Theodos. de Legit. hereditat. supr. C. 1. §. 2.* Borcholt. *l. c. p. m. 251. pr.* Berlich. *l. c. Concl.* 26. n. 1. *seq.* Et uno horum trium decedente hereditas cæteris accrescet ob individuitatem illius. Defunctus enim per eam vivere fingitur & præsumitur, nemo inde partim heres esse potest, partim non, licet ab intestato; quia nemo potest partim existere, partim non: *l. Si ex pluribus, 9. ff. de Suis & leg. hered. l. un. §. 10. C. de Caduc. toll. l. 22. ff. de Usurpat. Deleantur enim mortales umbra immortalitatis in rebus etiam transitoriis,* inquit Lauterbach. Colleg.

Colleg. Theorico-Practico. ff. de Legat. §. 62. Post hos veniunt unilaterales & remotiores collateraliales. Et hos omnes in infinitum succedere, idque hodie indistinctè tam quoad Agnatos, quam Cognatos; decimumque gradum solimmodò ab Imperatore per exemplum adduci, tradunt DD. *ad §. ult. l. de Success. Cognat.* ibique B. Joh. Sam. Stryk. *per l. 2. §. 2. ff. de suis & legit. Novell. CXVIII. C. 3. f. & C. 4. Borcholt. l. c. p. m. 250. pr.* It. Förster. *l. c. L. 3. C. 10. n. 1.* Ut sic rarò successura sit superstes conjux, cum rarissimè deficiant hâc ratione Cognati. Et quamvis ab hac succedendi forma excipi velit conjugum ἀλλογενεσιαν, tanquam casum favorabilem, qui sibi, nemine consanguineorum extante, post 10. gradum succedere invicem possint, Wesenbec. *Not. ad Schneidew. I. Libr. 3. de Success. collateral. n. 38. it. n. 13. Rubric. de Success. inter Vir & Ux. Lit. H;* Add. Neuenhahn. *de Jur. ac Privil. viduit. S. 12. Lit. C. p. m. 124. vel vix ultra 10. gradum tanquam remotissimum contingere possit successionis casus,* ut inquit Struv. *Evolut. Exerc. 38. th. 36.* aut nunquam deficere cognationem, sapius tamen ejus probationem & computationem, utpote interdum difficillimam, dicamus; vid. B. Joh. Samuel Stryk. *l. c. Lauterbach. Colleg. Theorico-Pract. P. 2. f. ad Novell. 118. §. 41. & præjudicium ap. Richter. de Success. S. 3. M. 4. n. ult.* Conf. *Disp. de Liberalitatis Imperialis Socio. hab. hîc Præf. Excellentiss. Dn. Dr. Mollenbec. jam Acad. Cancell. p. 19.* Tamen parum indè solatii in uxorem superstitem redundabit, cum tantum omne hoc in factò consistat. Postremò uxor ex Edicto Prætoris, demum admittitur. *ut pr. alleg.*

§. V.

Sed his omnibus non obstantibus, uxorem superstitem pauperem defuncto diviti unâ cum his tribus collateralibus in centum libras auri jure domini pro sua legitimâ portione succedere

dere posse textus noster implicite decidit. Et id quidem ex paupertatis ratione primaria, *ut inopia conjugis unius per diuitias saluetur alterius*, dicit Nov. LIII. C. ult. f. Matthæus Matthæyllan. *de Successi* n. 9. p. m. 682. Förster, eod. L. IX. C. 4. n. 2. Lauterbach. *Colleg. P. 2. ad Novell. CXVIII.* §. 46. Si enim haberet dotem, unde se exhibere posset, eandem soluto matrimonio reciperet, tanquam proprium suum patrimonium l. un. §. II. C. de R. U. A. Hahn. *ad Wesenb. ff. Und. Vir & Ux. n. 1.* Secundario quoque propter favorem, reverentiam, æquitatem ac honorem bene peracti matrimonii. Sic enim loquitur Justinus Imper. *Novell. CXL. pr. Nihil in rebus mortalium perinde venerandum est, atque matrimonium; quippe ex quo liberi, omnisque deinceps sobolis series exibat, quod regiones atque civitates frequentes reddat.* &c. vid. Nov. XXII. pr. & l. 67. §. f. ff. de Legat. 2. It. ob rationem 2. F. 58. pr. & ne in dedecus defuncti locupletis inedia vitam suam miserabiliter transigere cogatur superstes, ut habet Neuenhahn. *de Jur. ac Priv. vid. p. m. 126.* Add. Berlich. *P. 3. Concl. 26. n. 14.* Schneidew. *ad I. Libr. 3. t. 1. de Successi. inter Vir & Ux. n. 14.* & supr. cit. DD. Conf. Hunnius, *Resolut. Jur. Civil. Libr. 1. Tr. 3. Q. 1. n. 9.* Unius enim rei plures possunt esse causæ, & beneficia Imperatoris ex pleno fluere dicit J. C. Cissimus Dn. Dr. Zaunschliffer, *Antecessor apud Marburg. Excellentiss. Præceptor meus nunquam sat colendus*, in Disput. ad Authentic. habita C. Ne fil. pro patre p. m. 145. Hoc est, quod Javolenus docet l. 3. ff. d. *Const. Pp.* ibi: *Beneficium Imperatoris, quod à divinâ scilicet eius indulgentiâ proficiscitur, quam plenissimè interpretari debemus.* Hinc dicta §. *anteced.* huic Juris exceptioni & successioni uxoris nullam injicere poterunt remotam, & subtilitates Juris Roman. & apices, uti alias, ita & hic exulare jussisse Imperatorem, Sacrati. Ppem, credendum est; vid. §. 36. l. de Legat. §. 7. & f. I. de Fidei-

Fideicommiss. §. 3. eod. de Legit. agn. succ. §. 2. eod. de B. P. l. 11. C. de Natural. libr. supr. Præsam.

§. VI.

Nec est, si quis objiciat, nullam mentionem in concursu cum collateralibus Authenticam facere, ergo uxorem in hoc passu non esse admittendam, sed tantum cum liberis. Respondeo, ut §. *præced. jam dictum*, hoc in textu non quidem expressis verbis, sed implicite decidi, quando dicitur: *His non extantibus, potietur etiam dominio*; scil. portionis suæ, non totius hereditatis; ad indicandum, cum aliis adhuc heredibus debere concurrere uxorem & vice versa; alioquin potius dicendum fuisset: potietur, ex Edicto Prætoris, tota substantia, cum exclusione collateralium. Nam si uxor cum liberis, pro quibus naturæ simul & commune parentum votum militare dicitur in *l. 7. ff. Si tabb. testam. null. ex tab.* admittitur, cur non æquè facile cum aliis cognatis, præsertim cum collateralibus admitteretur, à majori ad minus argumentando? Cùm collaterales in testamento simpliciter præteriri potuissent, uti non ineleganter dicitur in *l. 1. ff. de Inoff. Testam.* ibi: *Cognati enim proprii, qui sunt ultra fratrem, melius facerent, si se sumtibus inanibus non vexarent, cum obtinere spem non haberent.* Non item uxor; quemadmodum expressè de Jure Civili eos excludit Glossa *ad Authentic. nostram Lit. E*; Conf. Gail. 2. *Obs.* 124. n. 3. Nullum tamen planè est dubium, quin Uxor & collaterales hic in hæreditate ab intestato concurrant; maximæque id æquitati adscribit Matthæsyllan. *de Success.* n. 19. ibique Ludovic. Bolognin. It. Neuenhahn. *de Jur. ac Priv. viduit.* S. 13. *Lit. E*; p. m. 128. Add. Mich. Graff. *Receptar. sentent. Q. antep.* Atque hæc pro decisione casus propositi dicta sunt: plura de his *Cap. seq.* ad quod mihi nunc properandum.

CAPUT V.

Ampliationes quasdam exhibet.

SVMMARIA.

Locum habere textum in desponsatis de presenti nubilis ætatis, ubi sponsalia sunt omnibus numeris absoluta, indicat §. 1. Nec non in marito; uxori diviti injungi posse, ut alat maritum pauperem; non tamen adeo facile casum paupertatis in marito statuendum, addit §. 2. Procedere etiam hoc beneficium, etiamsi matrimonium fuerit putativum, vult §. 3. Nec interesse, divitem conjugem præmortuum esse naturaliter vel civiliter, tradit §. 4. Non solum cum descendentes in infinitum quoad partem legalem concurrere posse uxorem pauperem; sed & cum ascendentes & collateralibus, in quartam plenò iure, continet §. 5. In nullà ulterius, vel parvâ dote, modicò legatò & aliis bonis parvis uxori aliuunde obvenientibus, imò si dos congrua interciderit, adhuc sibi vindicare locum Authenticam, docet §. 6. Ampliari constitutionem quoad dominium, si quidem tempore mortis conjugis nulli adsint liberi communes, sed & si postea defecerint, proponit §. 7. Tandem dispositionem hanc obtinere in eâ muliere, quam quis ob charitatis opus duxerit, dicit §. ult.

§. I.

§. I.

HActenus dicta, potissimum de *Uxore*, tanquem subjecto, non inique etiam applicant DD. desponsatis de presenti, nubilis ætatis, ubi sponsalia sunt omnibus numeris absoluta. Francisc. de Barry, de *Sucess.* L. 18. T. 4. n. 3. Stryk. *cod. D.* 4. C. 1. §. f. Struv. *Ex.* 38. th. 39. *ibiq.* Müller. *Lit.* (4) Mich. Grassus *Sentent. receptar.* §. *ab intest.* Q. 38. n. 3. Rittershus. *ad Nov.* P. 7. C. 17. n. 7. Gail. 2. *Obs.* 80. n. 3. *seqq.* Sponsa enim in favorabilibus, qualis utique hæc materia est, & aliis juris articulis, saltem quoad effectum, loco uxoris habetur. Sic Gloss. *ad l.* 9. *seq. ff. Qui not. infam.* Lit. N; Sponsus de presenti utique legendus, nisi ratio juris aliud suadeat. Harpprecht. *Consil. Tubing.* 20. n. 179. Addit Valent. Förster. *matrimonium contractum per verba de presenti, licet non sit consummatum, pro perfecto tamen matrimonio haberi; ideoque nec successionem debitam denegandam.* L. 9. C. 3. §. II. *pr. de Succession.* vid. Weigelius *ad Struv. in Synopsi Jurispr. Mnemoneuticæ* p. m. 472. Ord. 4. §. 21. & Jure Civili sufficere consensum purum, perfectum & simplicem, ad matrimonium, quale hæc sponsalia appellantur Richter. *Dec.* 8. n. 4. per §. 1. *I. de Patr. pot. Pr. & §. 12. I. de Nupt. C. 1. & C. Sufficiat. 2. C. Beata Maria 3. C. Non enim defloratio virginitatis facit conjugium, sed pactio conjugal.* 5. C. 27. Q. 2. l. 15. *ff. de Cond. & demonstr.* Add. C. 3. X. *de Spons. Duor.* Lauterbach. *Colleg. de Rit. Nupt.* §. 7. & f. Benedictio autem Sacerdotalis, quæ moribus requiritur, est tantum ceremonia Ecclesiastica, jure Civili & Feudali incognita. Stryk. *Exam. Feud.* C. 15. Q. 37. *ibique cit.* Struv. quod & ipsi insuper Theologi fatentur, benedictionem sc. sacerdotalem non esse substantiale matrimonii requisitum, sed consensum, ap. Richter. *de Success.* S. 1. M. 3. n. 12. *seq.* per *Cap. 26. f. X. de Sponsal.* Accedit, matrimonium apud Protestantæ non esse sacramentum, hancque

que benedictionem utpote meri juris positivi a Christo & Apostolis nunquam preceptam; imo adhuc in Belgio interdum Copulationes coram Magistratu fieri testatur Stryk. *Notat. ff. tit. de R. N. pr.* ibique cit. Pagenstecher. *Manip. 2. Sicil. 13.* Nec abs re erit sequens jungere Responsum, ex Stryk. *de Succ. D. 1. C. 2. §. 49. ab anno. 1679.* Wann cure Tochter gebührend erweisen kan/dass ihr von dem verstorbenen Tuto die Ehe versprochen/ und er sie darauff geschwängert/ so ist die nach des Tuto Tode zur Welt gebrachte Tochter/ quantum ad successionem pro legitima zu achten; dann ob wohl keine benedictio sacerdotalis dazu kommen/ quæ hodie ita necessaria est, ut omitti non possit; weil aber dennoch die gegenwärtige successio ex dispositione juris civilis, non vero statutarii deferirt wird/ Jure civili aber ad subsistentiam matrimonii ein mehreres nicht/ als Consensus nöthig ist; so muß der partus pro legitimo geachtet/ und ad successionem zugelassen werden. Dissentit tamen quoad hanc successionem privilegiariam Schneidew. quia olim nec post consummatum matrimonium uxor successit cum liberis, vel aliis cognatis; hinc tantum sponsam admittit in successionem pratoriam, & fisco præfert *L. 3. T. 1. de Success. inter Vir & Ux. n. 18. ad l. Richter. ad Text. n. 21.* Conf. Disput. Inaug. De his, quæ juribus ac privilegiis Fiscii perperam accensentur. *hic hab. Cap. 4. §. 3. ibiq; cit. Stryk. supr. Cap. 3. §. 2. & 3. it. Cap. antec. §. 5.*

§. II.

Secundò non immeritò hoc beneficium ad maritum extendunt, si modica & parva vel nulla plane adsit donatio propter nuptias, eadem enim æquitatis ratio eodem quoque casu intervenit, ut sc. capiat quadantenus solatium & afflictæ vitæ subsidium. *arg. l. un. ff. & C. Und. Vir & Ux. junct. text. nostr. Præterea* ibique Glossa *Lit. A; Novell. LIII. C. fin. pr. ibi: femiliter*

maliter quidem in viris, similiter autem in mulieribus, & §. 2. f. Gothofred. Lit. 1. Struv. Evol. Ex. 38. th. 39. Q. 1. Müller. ad Struv. eod. Lit. (7) Schneidew. ad J. Libr. 3. T. 1. de success. inter Vir & Ux. n. 17. Successio enim regulariter reciproca esse debet, cum correlata æqualiter judicentur, & quæ de uno inveniuntur, eadem etiam de altero disposita intelligantur. l. f. C. de Indict. Vid. toll. l. 10. §. 1. ff. Solut. matrim. Vir & Uxor judicantur ad paria, inquit Zasius n. 11. ibidem. Consentiant communiter DD. Richter. ad Authentic. nostr. n. 6. Hahn. Grassus. Berl. Gail. 2. Obs. 98. nec sat idoneam diversitatis rationem hic dari posse tradit Bachov. ad Treutl. Vol. 2. Disp. 16. Lit. D; verb. imo vice versa. Conf. Brunnemann. ad nostr. text. Dissentiant Franciscus de Barry, de Succ. L. 18. T. 4. f. cum Cujacio ad Novell. LIII. C. f. ob verba finalia Novell. CXVII. C. 5. & Rittershus. ad Nov. P. 7. C. 7. n. 9. Sed distinguendam esse quartam hanc paupertatis à quarta divortii, & ab hac exclusum maritum, sc. si injustum fuerit divortium, non ab illa, verba finalia satis arguunt, si bene inspiciantur, atque ita non corrigitur Novell. LIII. C. f. juxt. Cujac. d. l. vid. potius Novell. XXII. C. 18. DD. cit. Et, si uxori diviti virum inopem alendi necessitas imponi potest, ut præjudicio confirmat Neuenhahn. de fur. ac Priv. Viduit. S. 15. Lit. A; p. m. 132. de anno 1618. Mens. Jun. a Scabinat. Jenens. expressis etiam verbis dicitur in l. 29. f. C. de fur. dot. ibi: Ita tamen, ut eadem mulier nullam habeat licentiam res suas alienandi vivente marito, & matrimonio inter eos constituto: sed fructibus earum ad sustentationem, tam sui, quam mariti, filiorumque, si quos habet, abutatur. ibique Gothofred. Lit. F; cur ab æquitate alienum judicant, maritum post mortem conjugis divitis partem capere posse, in solatium? Nec obest, quod in contrarium affecti dentur, quibus vita conjugis supplicium, mors vero solatium sit &c. apud Neuenhahn. l. c. S. 1.

G

M. 2.

M.2. Lit. A; p.m.30. Interim tamen honestius esse, atque ad retinendum imperium maritale in uxorem & familiam accommodatius, si vir locuples uxorem duceret pauperem, quam contra, monet Rittershus. antea cit. n. 10. Nec tam facile casus paupertatis in viro statuendus, quam quidem in uxore; ad illum enim potissimum modi acquirendi spectant; & citius suæ necessitati consulere, & quæ ad rem familiarem pertinent, procurare posse præsumitur. arg. l.2 de R. J. supr. C. 3. voce inopia.

§. III.

Ampliat 3. Authentica, etiamsi matrimonium fuerit putativum. Schneidew. *ad l. Libr. 3. T. 1. de Succ. inter V. & Ux. n. 22. f. Lauterbach. Colleg. tit. de R. N. §. 6. Germanis, esse Schein. Ehe!* & Zasio dicitur tale matrimonium quasi hominibus, *ad §. 29. n. 13. J. de Actio.* Hoc enim matrimonium bona fide contractum tamdiu gaudebit effectu veri & legitimi matrimonii, quamdiu de errore ejus & impedimento conjugibus non constitit, *cum bona fides tantundem possidenti præstet, quantum veritas, quotiens lex impedimento non est. l. 136. de R. J.* Si modo, comperto errore, sine ulla procrastinatione ab invicem discesserint *l. 4. med. C. de Incest. nupt.* Interdum quoque nec Princeps tale matrimonium dirimere solet, ne publicè scandalum detur & acceptetur; vel toleratur saltem; maxime si dispensatio locum habere possit: vel aliam ob causam, & tragicos inde orientes eventus. *Vid. l. 57. §. 1. ff. de R. N. ubi exemplum & descriptionem prædicti matrimonii videre est. Etsi porrò alteruter conjugum impedimentum sciat, liberi tamen inde nati sunt legitimi, C. 14. X. Qui filii sint leg. Francisc. de Barry de Succession. L. 18. T. 4. num. 6. Idem erit in nepotibus, Stryk. cod. D. I. C. 2. §. 51. Schütz. in Compend. p. m. 14. f. Conf. Dissert. de Matrimonio Putativo. hab. hic 1690. dirigent. B. Cancell. Hert. §. 4. 16. seq. 31. It. 29.*

§. IV.

§. IV.

Ampliatum 4. hæc successio, ut locum habeat, non solum si maritus naturaliter, sed & si civiliter moriatur. Hinc si quis in Insulam deportatur, seu, moribus hodiernis, est proscriptus à Camera vel Imperatore; vel si quis relegatur in perpetuum cum fustigatione, eaque propter bona auferuntur & confiscantur l. 8. C. de Pæn. l. 4. ff. de Interd. & releg. Wesenb. Paratitl. D. eod. n. 4. Joh. Herm. Stamm. de Servit. person. Libr. 1. Tit. 3. Cap. 1. n. 2. 21. seq. Cap. 2. n. 11. ibi: Es werden die/so um ihres begangenen Ungehorsams willen/vom Käyserl. Cammer-Gericht in des Heil. Reichs-Nacht erkläret / weniger nicht / als offene Friedbrecher aus dem Frieden in Unfrieden gesetzt/ und ihre Leib / Saab und Güter dem Kläger und allermänniglichen erlaubt. prout sic judicatum in Camera refert 1616. Add. Andr. Gail. de Pac. publ. Libr. 2. Obs. 9. n. 10. B. Joh. Sam. Stryk. ad §. 2. l. de Cap. demin. nihilo tamen secius conjux superstes pauper Fisco præfertur quoad portionem suam legalem. Auth. Bona damnator. C. de Bon. proscript. Item Novell. CXXXIV. C. f. ibi: Si verò sine dote talibus personis conjunctæ fuerint: à legibus definitam partem de totâ substantiâ condemnati eas accipere: Förster. de Succ. L. 9. C. ult. n. 3. Grassl. Receptar. sentent. Q. ult. Berlich. P. 3. Concl. 26. n. 21. Lauterbach. Colleg. ff. de Bon. damnat. §. 6. Struv. Ex. 38. th. 39. Gail. 2. Obs. 86. n. 14. ubi præjudicium Camera affert. Conf. Richter. Decis. 57. n. 5. Nec hæc uxor maritum relegatum sequi tenetur, tanquam ejusdem fortunæ particeps; Judex enim pro ratione circumstantiarum non semper uxorem ad sequelam condemnare potest, prout ex Responso Consistorii Jenensis Senarui Salsfeldens. 1618. dato liquet: Daß der gefangene Valentin Geismann wegen seiner übermachten übeln Tractirung seines Weibs/ auch Gottslästerungen

gen und bösen Lebens / billich des Landes ewig zu verwei-
sen / und ist ihm sein Eheweib zu folgen nicht schuldig. B.
R. B. Hæc quoque relegatio non est simplex, sed qualificata,
cum infamia scilicet in perpetuum conjuncta. Uxor tamen Fisco
non præfertur, si ob crimen perduellis bona ei deferuntur,
quamvis hoc casu etiam naturaliter maritus moriatur, ob *cit.*
Novell. CXXXIV. exindeque sumtam *Authent. Bona damnator.*
C. de Bon. proscrip. f. Idem repetit Carol. V. *Const. Crim.*
art. 219. Conf. Förster. *l. c. n. 4.* & Berlich. *n. 22.* Quomodo
extra crimen perduellionis & læsæ Majest. Divina bona con-
fiscari possint & mors civilis inferri, videri possunt Brunne-
man. *ad cit. Auth.* Lauterbach. *l. c.* Hahn. *ad Wesenbec. cod. n. 6.* Rit-
tershus. *ad Novell. P. 13. C. 4. n. 9.*

§. V.

Ampliaturs §. Textus noster, ut non solum cum liberis pri-
mi sed & secundi & ulteriorum graduum, imò in infinitum
concurrere uxor possit; ita ut cum pluribus ex filio, quem
unicum defunctus maritus habuit, nepotibus in virilem ad-
mittatur partem, hi enim proprio jure succedunt; ratione au-
tem qualitatis objecti eodem planè modò observatò ac in pri-
mi gradus liberis. Förster. *l. c. L. 9. C. 4. n. 5.* Berl. *P. 3. Concl.*
26. n. 16. Bachov. *ad Treutl. Vol. 1. D. 13. th. 13.* Stryk. *de Success.*
D. 4. C. 1. §. 38. seq. Add. Neuenhahn. *l. c. S. 13. Lit. E; p. m. 128.*
med. per ea, quæ jam supra diximus. Porro, quod maximè
huc spectat, cum ascendentibus, quippe quorum tristis dicitur
successio §. 2. *l. de Scto Tertull. l. 15. pr. ff. de Inoff. Testam.*
Conf. *Num. Cap. 27. v. 8.* ac, his non extantibus, cum cæteris
heredibus collateralibus succedenti semper quartam plenò ju-
re communis DD. sententia tribuit, juxta Brunne-
man. *ad Authent. C. Und. Vir & Ux. Graff. l. c. §. Succ. Q. 41.* Add. Rit-
tershus. *ad Nov. P. 7. C. 17. n. 12.* Bartol. Cynus & Gloss. *Lit. E;*
ad

ad text. Nam textus & *Novell. CXVII.* hoc non determinarunt, manet ergo sub dispositione juris *Novell. LIII.* contenti, juxta *l. 27. C. de Testam.* ad instar illius, quod diximus *supr. C. 3. §. f.* Favor etiam, qui in liberis obtinuit, cessat in Collateralibus, *arg. Novell. LIII. C. f. ibi: non erit justum gravare filios, per successionem.* In illis enim LL. adeo exactam æqualitatem non desiderant, nec *d. Novella,* nec *LXXIV.* mentionem eorum facere deprehenduntur. *Conf. Rittershus. cit. n. 2. Add. Richter. ad text. n. 28. Struv. Exerc. 38. th. 39. Hahn. ad Wesenb. ff. Und. Vir & Ux. n. 2. f. Lauterbach. ad ff. & Novell. 118. §. 48. nec non Barry de Success. L. 18. T. 4. n. 11. Brunnem. in Repet. Paratitl. Wesenb. h. t.* Dissentit tamen Stryk. *l. c. D. 4. §. 40. seq.* & quartam vel portionem virilem in concursu Collateralium paucorum vel plurium tribus superstiti conjugii attribuendam existimat, jure licet proprietatis. *Vid. Peregrin. Vol. 4. Conf. 3. n. 13. & Förster. l. c. Cap. 11. per tot,* qui uniuscujusque judicio id decidendum committit, *in fin.* unà cum Berlichio *P. 3. Concl. 26. n. 30.*

§. VI.

Similiter 6. procedit ampliatio, non solum, si nulla dos, vel parva, vel legatum modicum ab extraneo relictum, ad fuerit; ob eandem rationem. Parum enim & nihil æquiparat *Glossa in l. ult. C. ad L. Fab. de Plag.* dicens: *æquè interesse, nullum habere maritum, vel inutilem.* *Vid. Brunnem. ad nostr. Authent. per superius tradita Cap. III. §. IV. & VII. It. ne absurdum consequatur, quod dotata in uno aureo repellatur, quæ non repellitur per modicum legatum à viro relicto.* *Schneidew. ad l. Libr. 3. T. 1. de Succ. inter Vir & Ux. n. 17. Förster. sæpe cit. L. 9. C. 4. n. 7. & f.* Sed & præcipuè successionem DDres ad eum casum extendunt, si dos quidem ab initio data sit, verum ex post facto interciderit, si fortè res alienæ in

dotem data & evicta, vel per actionem Paulianam sint revocata, l. 6. §. 1. ff. de Jur. dot. t. t. ff. pro dot. l. f. §. 1. ff. *Qua in fraud. Cred.* Lauterb. ad ff. cod. §. 25. vel etiam dos calu fortuito interierit; & sufficit tempore mortis, ubi demum inopia vel bona apparent, nullam adesse. Förster l. c. C. 14. per tot. Struv. Ex. 38. th. 39.

§. VII.

Ampliat 7. hoc beneficium, quoad objecti qualitatem, ut nanciscatur uxor dominium in parte sua legitimâ, liberis communibus non solum tempore mortis patris, vel adeundæ hereditatis deficientibus, idque tam in vitâ constitutis abstinentibus vel repudiatis & renunciantibus, arg. quod dicit Förster. l. c. L. 9. C. 12. Berlich. P. 3. Concl. 26. n. 32. quam mortuis naturaliter vel civiliter, ut justè exhereditatis, hi enim pro mortuis habentur l. 1. §. 5. ff. de Conjung. cum emancip. lib. Gail. 2. Obs. 122. f. Sed & post mortem patris liberis ejusdem matrimonii deficientibus plenum dominium DDres uxori adscribunt & ad non causam jus conservandi proprietatem redigunt, ut Neuenhahn. l. c. S. 13. Lit. E; Struv. Ex. 38. th. 39. Richter. ad text. n. 28. Rittershus. ad Novell. P. 7. C. 17. n. 17. ibique cit. imprimis Andr. Fachinæus, Lib. 10. Controv. 72. per tot. statuens, uxorem, simul ac succedat, habere à principio dominium plenum, revocabile tamen vel conditionale, quia textus dicat, *ut tamen ejusdem matrimonii liberis proprietatem servet*; neminem verò posse servare, quod non habeat; & verba seqq. *his non extantibus*, esse absolute intelligenda, quandocunque scilicet non extent, ut mulier dominio tunc potiatur. Urget porro, textum unâ cum liberis communibus uxorem admittere in quartam vel virilem portionem cum onere conservandi; quod si ergo illi non extent, ab onere hoc eam esse immunem. Insuper Imperatorem in Nov. CXVII. C. 5. notanter dicere, *uxorem habere*

bere quartam partem substantiæ viri unâ cum filiis; post deinde illum jubere, dominium filiis servari ex ipsis nuptiis procreatis; hucusque Fachin. Et hisce refutatur Marci Antonii Nattæ *Conflium* 605. in jure domini filii quæsitò se fundantis. Et matri præ cæteris cognatis prospicere voluisse Imperatorem, quousque favor liberorum non obstaret, fatendum est. *Nov. LIII. C. f.* Accedit & hic, uxorem per *d. Nov.* antea semper habuisse plenum dominium, *supr. C. 3. §. 14.*

§. VIII.

Tandem 8. & ultimò hanc dispositionem ad publicam mulierem extendunt, quana quis, opus charitatis exercendi gratiâ in remissionem peccatorum, ex lupanari in uxorem duxit, & ab erroris semita revocavit, qualis vitiò purgatò, si scil. ad meliorem frugem redierit, non amplius pro infami foeminâ erit habenda, *C. 20. X. de Sponsal. C. ult. C. 32. §. 1.* Ho-seas enim Propheta meretricem duxisse legitur & laudibus ea- propter extollitur, quòd eam ad pudicitiam converterit, *Cap. 1. & 3.* & non pollutus ex mala fecerit bonam. *Vid. l. 22. C. de Nupt.* ibique Brunneman. *l. 23. §. 7. eod.* Lauterbach. *Col- leg. de R. N. §. 72. n. 5.* Nec obstat *Paroem. 6. Disput. inscriptæ:* Satura paroemiarum Juris Germanicarum nova; *habit. hic sub B. Cancell. Hert.* ibi: Wer eine Hure nimmt / ist entwe- der ein Schelm / oder will einer werden. Nam proverbialia vulgi non semper sunt veriverbia: & *vanae voces populi non sunt audiendæ*, ut loquitur *l. 12. C. de Pæn.* ibique Gothofr. *variabile & mobile semper est vulgus, Actor. Cap. 14. v. 11. It. Cap. 19.* sicut Idem quoque in Satura prima *Paroem. 1. Surti- sten / böse Christen;* variè limitat, nec ità eam crudè accipien- dam docet. Et de his, qua talibus, exaudiendum putamus, quod scribit Fridericus III. Imperat. in *Reform. de Anno 1441.* hunc in modum: Das alle DDres der Rechten / im Heil. Röm.

Röm. Reich Teutscher Nation, am Cammer-Gericht / bey
keinen Rechten / und in keines Fürsten / oder andern Rätchen
mehr gelitten / sondern ganz abgethan werden sollen; weil
ihnen das Recht mehr / dann denen Läden verschlossen ist /
und kan ihrer keiner den Schlüssel darzu finden / bisz beyde
Theile arm werden / oder verdorben sind; sie sind Stieff-
Vätter / und nicht die rechte Erben der Rechten / dann sie
nehmen ihnen den Grund der Wahrheit / und bringen durch
ihren unordentlichen Geitz das Recht zu einem solchen Un-
glauben / dasz kein Frommer sein Vertrauen mehr darinn
setzen kan. ut communicat Hyppolith. à Lap. de Rat. Stat. in
Præfat.

CAPUT VI.
*Effectum, Contraria & Affinia
exhibet.*

SUMMARIA.

*Requisita singularis huius beneficii paucis examinat §. 1.
Remedia ad id consequendum suppeditat §. 2. Cessare
illud in muliere, quæ luxuriosè & culposè dotem per-
diderit, vult §. 3. Nec non in crimine læsæ Maj. Di-
vin. §. 4. It. ob divortium totale & partiale, §. 5. Af-
finia quædam adjicit §. 6.*

§. I. Ut

§. I.

UT saepe dicta successio ex Authentic. textus effectum & finem fortiatur, tria Imperator requirit, *matrimonium nempe absque dote*, nam si superstes dotem congruam haberet, eandem Jure civili soluto matrimonio reciperet, *t. t. ff. Solut. matrim.* Borcholt. *de Grad. p. m. 154. med.* de matrimonio autem indotato actum supra. Cum verò non omnis indotata statim quoque inops existat, nec omnis dotata dives, ut ex Struv. *infr. h. §. & Nov. LIII.* elucescit; ideo deinde Justinianus *inopiam*, utpote causam successions & rationem præsupponit. Paupertas enim saepe bonæ mentis soror, inquit, ex Petron. Arbitro, purâ Latinitatis impuro Autore, Barry *aliquoties cit. n. II.* scitè quoque *Imp. in l. 7. C. de Incest. & Inutil. Nupt.* cui jung. illud: *Armuth ist keine Schande noch Unehre.* B. Cancell. Hert. *Disput. nova Paroem. Jur. Germ. p. 37.* Interim tamen laus paupertatis suam quoque patitur aliquando eclipsin; dantur enim pauperes temerarii, noxii, & omnibus rectora suadentibus asperi, ut patet ex Speidel. voce: *Arm.* Denique præmoriens ante omnia *locuples* fuisse debet, quod requisitum est tanquam causa sine quâ non, & fundamentum hujus beneficij. Inanis enim est actio, quam debitoris inopia excludit, *l. 6. ff. de Dol. mal.* Richter. *Decis. 70. n. 65. p. m. 33.* ibi: *In dem auch die Obrigkeiten die verarmten Unterthanen mit Abforderung der Contribution, so viel möglich zu bedencken wissen werden; & non entis nulla sunt accidentia, arg. l. 4. §. 1. de A& emt.* juxta *πολυδούλητον:*

Wo nichts ist zu heben und zu bohren/
Da hat der Käyser sein Recht verlohren.

In simili B. Cancell. Hert. *Satura secund. Paroem. 3.* Alii hæc duo posteriora requisita pro uno reputant. Succedit autem

H

superstes

superstes conjux pauper non jure Prætorio, sed civili, arg. §. 6. l. de J. N. G. & C. supra C. 3. §. 8. f. unde & actio ad 30. ann. intentari potest. l. 3. C. de Præscript. 30. l. 40. ann. Berlich. P. 3. Concl. 26. n. f. non tamen ut hæres, sed ex singulari legis beneficiò. Hinc quoque nec jure accrescendi gaudet, nec creditoribus respondere tenetur, ut contra Berlich. P. 3. Concl. 26. n. 32. & Förster. de Succ. L. 9. Cap. 12. rectè statuit Stryk. cod. D. 4. C. 1. §. 26. & 28. Non obst. Novell. LIII. C. ult. Præterea hoc casu superstes bona sua, quæ fortè habet, exigua conferre tenetur, Graff. l. c. §. ab Intest. Q. 39. n. 4. Struv. Ex. 38. th. 40. f. ibi: Ob wohl nach Kaysersl. beschriebenen Rechten eine Wittib/ so ihrem verstorbenen Mann kein dotem zu gebracht/ aus dessen Verlassenschaft/ wann sie selber ziemlichen Vermögens/ also/ daß an ihrem nothdürfftigen Unterhalt kein Mangel/ einen Theil zu fordern nicht berechtiget; dennoch aber/ wofern obgedachter Seix paraphernalia geringe sind/ daß sie davon ihren Unterhalt nicht haben mag/ so wird ihr zwar der vierdte Theil nicht unbillig gefolget / es ist aber auff solchen Fall dieselbe ihre paraphernalia, Schmuck und köstliche Kleider in gemeine Theilung zu conferiren und einzuwerfen pflichtig. B. N. W. Add. Matth. Matthæyllan. de Succ. n. 26. f. qui pariter authentic. Bononiz in hæritate cujusdam usurarii practicari vidisse testatur. supr. C. 3. §. p. & ult.

§. II.

Remedia potiora ad hanc portionem legalem consequendam sunt sequentia: Primò superstiti Conjugi pauperi pro qualitate partis suæ non iniquè suppediabitur Rei vindicatio; juxta §. 7. C. præced. Potissimum autem II. Actionem personalem, Conditionem scil. ex Lege hac, instituet aduersus heredes, arg. l. un. ff. de Condict. ex Leg. etiamsi hæc portio legalis per ultimam voluntatem sit alienata, Schneidew.

ad

ad I. Libr. 3. de Success. inter Vir. & Ux. n. 17. f. Matth. Matthæyll. eod. art. principal. 4. n. 12. & 15. Ut & III. si per actum inter viuos alienatio bonorum in fraudem legitimæ hujus portionis affectu & effectu sit facta, vel titulò lucrativò quid ad alterum pervenerit; in quantum distractum de parte competente Actio Pauliana s. revocatoria dabitur. l. 15. & 17. §. 1. arg. l. 10. §. 1. ff. *Quæ in fraud. credit.* ob æquitatem, etiam adversus Fiscum, hancq; actionem esse in rem scriptam statuunt nonnulli DD. ideoque dari adversus quoscunque possessores. Hahn. ad Wesenb. ff. *Und. Vir & Ux.* n. 3. Struv. *Ex.* 38. th. 39. ibique Müller. *Lit.* (u) Weigel. *ad eund. tit. ff. de Scto Tert.* §. 21. Berl. *P.* 3. *Concl.* 26. n. 21. Gail. 2. *Obs.* 86. n. 4. Vid. Lauterb. *Coll. ff. Quæ in fraud. cred.* §. 5. Stryk. *de Act. For. Invo.* S. 2. M. 5. §. 14. Quod enim prohibitum in terminis, prohibitum quoque censetur in viâ. Conf. Först. *l. c. L. 9. C. 5. seq.* supr. C. 3. §. 15. Nec non IV. si maritus aliquid minus legitimâ ab intestato debitâ per ultimam voluntatem reliquit, experietur superstes uxor inops conditione s. actione suppletoriâ, arg. l. 30. & 36. C. de *Inoff. testam.* ibique Brunneman. Oldendorp. *Class. 5. act.* 3. Rittershus. *ad Nov. P. 7. C. 17. n. 15.* Müller. *ad Struv. l. c. Lit.* (v) Conr. Lagi, *Tradit. Meth. Jur. Part. 2. Cap. 59. n. 44.* Add. *Nov. LIII. C. f.* ibique Gothofr. *Lit. H;* Et sic V. si nihil penitus pauperi in ultimò elogiò sit relictum, & totum patrimonium exhaustum, utiliter quoque sibi consulere posse superstitem putamus per querelam inofficiosi, utpote quæ omnibus competit in subsidium, quibus debetur legitima, arg. §. 1. ibique Hopp. *Exam. §. 2. & §. ult. l. de Inoff. Testam.* Schüz. Lauterb. *p. 110. pr.* ne dicamus, quòd de nullitate agere queat, si scil. sit planè præterita; Conf. Stryk. *l. c. M. 3. §. 19. seq.* Imò VI. jure retentionis uxor talis utetur, si sit in possessione, cùm jura faciliùs dent retentionem, utpote favorabiliorem,

quàm actionem, *arg. l. un. C. Etiam ob chirograph. pecun.*
Lauterbach. Colleg. de Pign. & hypoth. §. ult. Rittershus. l. c.
n. 16. Gail. 2. Obs. 92. n. 13. Ulteriùs VII. si legatum uxori in hanc
portionem imputandum sit, persequetur etiam id actione hypo-
thecarià, arg. §. 2. f. l. de Legat. absque tamen Falcidiæ de-
tractione, quia est locò alimentorum relictum, Brunnem. ad.
l. 36. C. de hered. instit. Aliàs tantum privilegium personale
ipsi pro alimentis simpliciter debitis tribuit Berlich. P. 1. Concl.
67. n. 12. Cùm hypotheca tacita iis alimentis concedi videat-
ur, quæ, intuitu dotis datæ, si fortè per discordiam secesse-
rint conjuges, præstari debent. Idem l. c. Concl. 70. n. 6. seqq.
Exinde fluit VIII. pronò quasi alveò interdictum utile Salvia-
num, quod & aliis creditoribus, quàm locatoribus prædii rustici
vel urbani, applicant DD. arg. l. 1. C. de Precar. Stryk. l. c. M. 5. §. 10.
Usum quoque ejus præjudiciò Cameræ Imperialis de anno 1703.
die 26. Octobr. probat Lauterb. in Colleg. ff. §. ult. h. t. Ultimò
non inconvenienter & summariter per implorationem Nobilif.
Judicis officii uxorem procedere posse existimamus, utpo-
te quæ in causis alimentorum, salariorum, stipendiorum, tribu-
torum, pauperum &c. competit, Stryk, Intr. ad Pr. Cap. 1. §. 13.
Conf. Dn. Pagenstecher. ad Schüz. Comp. Manip. 1. Sicilim.
13. seq. Lauterbach. ad ff. de Var. & extraord. cogn. §. 1. Portio
enim hac legalis locò alimentorum uxori concessa censetur, &
maritus uxorem indotatam, si eam nullà dote promissâ duxerit,
alere & maritali affectione prosequi tenetur; sibi enim imputa-
re debet, quòd indotatam duxerit. &c. ut in terminis Gail. 2.
Obs. 87. n. 1. med.

§. III.

Restat paucis casus, quibus hoc beneficium cesset, propo-
 nere; & primò dicta C. *anteced. §. 6.* non procedunt, quando
 mulier dotem congruam quidem habuit, sed culpâ suâ eam
 perdidit

perdidit; utputa, quæ bachata est, luxuriosè, penè dixerim
 dolosè, prodigaliter ac parùm pudicè vixit, & sic inopiam af-
 fectatam allegare non poterit. *Damnum enim, quod quis suâ
 culpâ sentit, sentire non videtur*, dicit l. 203. de Reg. Jur. Et
 non aliter, quàm in detrimentum liberorum hoc fecisse præ-
 sumi potest. Notum autem est, beneficia deceptis, non deci-
 pientibus dari; magna insuper culpa dolus est. Et quemad-
 modum, si superstes dives mox à morte mariti bonis labatur,
 siquidem citra suam culpam, jus petendi quartam amisit
 (quamvis ex æquitate alendam scribat Dn. Stryk. de Succ. D. 4.
 C. 1. §. 24. & Barry) ità nec ratio dari potest, quare ante mor-
 tem mariti culposè viventi uxori emolumentum hoc auferri
 non possit. Alioquin & illi mulieri hoc lucrum extorquendum
 censent, quæ vivò maritò legatum extranei repudiat, eùm ta-
 men non alienet, sicut hæc mulier, de quâ loquimur, l. 6. pr.
 ff. Quæ in fraud. credit. ibique Brunnem. supr. C. 3. §. 16. circ. f.

§. IV.

Cessat II. in crimine læsæ Majestatis Divinæ i.e. Blasphemix;
*Novell. LXXVII. §. 1. ibi: Si enim contra homines facta blasphem-
 mia impunita non relinquuntur; multò magis, qui ipsum Deum
 blasphemant, digni sunt supplicia sustinere. Propter talia enim
 delicta & fames & terra motus & pestilentia fiunt. Indignos ta-
 les semetipsos faciunt Dei misericordiâ. Conf. C. ult. X. de Ma-
 led.* ejusdem fere tenoris, P. H. Ord. art. 106. Deum autem
 posse blasphemari *immediatè*, idque ei aliquid indecens tri-
 buendo, vel ejus Essentiæ detrahendo, quod ei maximè con-
 venit, vel *mediatè*, de quib. vid. Lauterbach. in Colleg. tit. ff.
ad Leg. Jul. Maj. §. 33. Pœnam huic crimini Jur. Divin. consti-
 tutam scil. lapidationem continet Levit. Cap. 24. v. 16. Et sic,
 quia hoc majus est crimen, si non majorem, saltem eandem
 merebitur pœnam, ut supra de crimine perduellionis diximus,

*C. anteced. §. 4. circ. f. ibi: P. H. Ord. cit. art. 219. Weib und Rinder an den Bettelstab. Blasphemix affine est crimen hæreseos, ideoque eidem pœnæ, scil. publicationi bonorum & privationi omnium privilegiorum subjacet, arg. l. 1. & Authentic. Item privilegium dotis, ibi: Et omnia mulieribus à lege data, clauduntur his, quæ Catholicam non participant communionem. ex Novell. CLX. Add. l. 4. §. 1. seq. C. de Hæret. & Manich. & Samarit. Quibus verbis satis clarè uxor in textu nostro excluditur; cum longè sit gravius, aternam, quam temporalem laedere Majestatem, ut loquitur lex canonifata C. 10. X. de Hæret. ex Authentic. Gazaros. C. d. t. quæ desumpt. ex Const. Frider. II. Imp. §. 5. Coll. 10. Rittershus. l. c. P. 13. C. 4. n. p. Sic porrò Auth. hæc publicè notat hæreticos, ut Patarenos, Leonistas, Spermistas, Arnoldistas, Circumcisos, it. Euchistas. s. Enthouasiastas, Chiliaftas, Audianos, Apollinarianos, Saccophoros, Paulianos &c. prout integrum Catalogum exhibet l. 5. juxta l. 2. §. 1. C. eod. Processum eorum videtis C. ult. d. Hæretic. & seq. Tit. de Schismat. in 6. Qui autem tales hodie sint, non omnium Protestantium eadem est mens, uti nec, an hæresis sit crimen. Conf. Cap. 3. v. 10. ad Tit. It. A. C. 20. v. 30. Amel. de Cas. conscient. L. 4. C. 4. §. 1. Schilter. Inst. Jur. Can. L. 1. T. 3. §. 6. ibi Scholion. It. L. 2. T. 4. §. 4. Sed annon illis annumerandi veniant vulgò ità dicti Pietistæ s. Pietatistæ, ob virium ingenii tenuitatem nos referimus ad Illustrem Autorem *Delin. Jur. Cameral.* ubi ab hæreseos pravitate expressè excipit eos, qui à pietatis studio nomen accepere; nomen enim Pietismi, qui profiteatur, adhuc fuisse neminem; rei ipsius definitionem nondum fuisse datam, in quam omnes consentiant; & onerare homines innocentes vel Theologos, publicè approbatos, sectæ hæreticæ titulò, justitiam charitatemque non pati; ideoque denegatos fuisse adhuc dum Fiscali Cæsareo processus, scribit *Se. 1. §. 7. de Caus. Fiscal.**

p. m.

p. m. 20. Vid. etiam §. 5. Judicium de his Theologicum si quis desideret, adeat Dissertationem : De Aurium Prurigine, *habit. hic nuper in Memor. secul. jubilai secundi Reform. Evang. à Magnif. Dn. Rectore Liebknecht, SS. Theol. D. ac Mathem. Prof. Excellentiss. Præceptor. ad aras devener. §. inter alios; 22. 26. seq.* Hactenus ergò nec sic uxorem talis hominis ab hoc beneficio excludi posse existimamus. Omissis aliis speciebus læsæ Majest. Divin. Apostasiâ, Perjuriò &c. Vid. Lauterb. *Colleg. ad Leg. Jul. Maj. §. 37.* ibique cit. B. Luther. *Tom. 2. Jenens. fol. 180. & T. 4. F. 408.*

§. V.

Hoc beneficium III. limitatur, ubi divortium factum fuerit. Matrimonii enim consensum & cohabitationem usque ad mortem requiri, jam supra C. 3. §. 1. diximus; siquidem intuitu favoris matrimonialis primitus hoc beneficium indultum est. Ubicunque autem est divortium, ibi non est matrimonium, ideoque nec successio; sive divortium sit totale, ubi utrinque, vel saltem à parte nocente, non succeditur, *Novell. XXII. C. 18.* sive partiale, ut est separatio, quæ est divortium tantum à torò & mensâ sinè vinculi dissolutione, Germ. *Ehescheidung zu Tisch und Bett*; Nec tamen hic nocens succedit, sed illi cæteris paribus succeditur, *arg. §. 4. l. de Societ. l. un. ff. Und. Vir & Ux.* Hodie autem justæ divortii causæ regulariter censentur, Adulterium & Malitiosa desertio, per vulgata; nec non pertinax, constans & perpetua debiti conjugalis denegatio pro specie malitiosa desertionis ponitur, *Tiraquell. Leg. connub. gloss. 6. num. 20.* Nec obest, saltem quoad effectum succedendi, judicium sit desuper susceptum vel non. Vid. omninò Lauterbach. *tit. ff. de Divort. & repud. §. 2. seq. 7. & 20.* Brunnem. *ad Wesenbec. Paratitl. ff. Und. Vir & Ux.* Stryk. *de Succession. D. 4. §. 10.* ubi §. seq. præjudicium affert. *It. D. 12. C. 4. §. 22.*
ibique

ibique cit. Förster. & Grass. Dico regulariter, quoniam & aliz
 pregnantes causæ matrimonium solvunt, inter quas non im-
 merito refertur membri alicujus notabilis mutilatio, siquidem
 ex causâ famosâ eveniat. Prout hoc & cætera præter LL. & au-
 toritates aliorum, uti animus erat, quàm optimè illustrata
 & decisa reperiuntur sequenti ab Inclytis, Theologicâ pariter
 atque Juridicâ, hujus Illustr. Academ. Facultatibus Responsò
 datò 1716. Mens. April. quod Excellentiss. Præses mihi benevolè
 communicavit, cujus potiora momenta hæc sunt; quibus o-
 stensis superstructa jura de Successione spontè suâ manifesta-
 bunt: Ob wohl nicht ohne ist/ daß/ vermög derer in Consistoriis Evan-
 gelicis recipirten/ auch Christi/ *Matth. 19. v. 9.* und Pauli Apostoli, *1. Cor.*
7. v. 15. Lehre conformen Praxi, (1.) nur zwey causæ divortii, nemlichen
 adulterium & malitiosa desertio, zu gestanden werden / deren aber keine
 in casu præsentè vorhanden zu seyn scheint / indem/ quoad prius, dieser
 halb das geringste nicht moviret / quoad posterius aber der deserirende
 Ehemann sowol voriges mahl/ als auch bey der letzten desertion sich zeitig
 wieder eingefunden / und die reconciliation, ex voto & desiderio conti-
 nuandi matrimonii gesucht; so dann (2.) infamia mariti ad divortium
 so schlechter dinges keine sufficiente Ursache ist / da auch propter furtum
 und dergleichen / oder noch wohl schwerere delicta das vinculum conju-
 biale nicht dissolvirt wird/ massen dann (3.) supervenientes conjugum ca-
 lamitates ad divortium keine Ursach geben / sondern die Eheleute in Freud
 und Leyd mit einander aushalten müssen; zudem (4.) noch wohl fama
 restitutio durch Schwingung der Fahne / oder durch andere Mittel zu
 erhalten. Jedennoch (1.) eine Christliche Obrigkeit / gleichwie in allen
 andern Dingen / also auch in dergleichen Sache/ sowol ihr eigen / als der
 Partheyen Gewissen/ in ihren Rechts- Sprüchen wohl zu bedencken hat /
 welches dann und wie es disfalls geschehen könne/ nicht abzusehen ist/ wann
 entweder diese bisherige Eheleute zu Continuirung der Ehe angehalten/ oder
 per ulteriorem à torò & mensâ separationem in vinculo gelassen werden
 solten; in reiflicher Erwegung / daß / ratione prioris hiedurch übel nur
 immer ärger werden/ und die cohabitatio ex parte uxoris wohl nimmer
 mehr zu hoffen seyn dürffte/ solcher gestalt aber am Ende/ propter debiti
 conjuga-

conjugalis denegationem, es dennoch auff die Ehscheidung ankommen würde/ da es jedoch besser ist/ in tempore providere, quàm post vulnertam causam remedium querere; ratione posterioris aber/ und/ dafern beyde Theile in vinculo beharren solten/ die Frau/ in betracht/ daß sie noch ein junges Weib von 30. Jahren/ die ihre incontinentiam frey bekennet/ bey solchem Zustande leicht in grosse Sünden fallen könnte/ welches zu evitiren einer Christlichen Obrigkeit Gewissens und Verantwortung halber allerdings obliegt. Wobey dann weniger nicht (2.) vernünftig zu erwegen/ ob es möglich sey/ und einer honetten Frau zugemuthet werden möge/ daß sie einen so infamen/ an Ohren zerstimmelten/ und an der Stirn gebrandmahlten Menschen conjugali affectu intra amplexus recipiren könne/ zumahlen da (3.) die averlatio allschon so tieff bey ihr radiciret/ und das damnum aurium irreperabile, wie auch das indelebile stigma fronti inustum, als perpetuæ infamiae sceleris notæ, sothanen horrorem nothwendig allemahl erneuern/ und ohnzweifflich von Tage zu Tage vermehren werden; nicht zu geschweigen/ daß (4.) die Frau es selbst vor Gott und der ehrbaren Welt zu verantworten/ und ein schweres Gewissen haben würde/ wann sie/ per consensum in matrimonii perseverantiam sich und ihre iso lebende/ oder hinkünftig zu erziehende unschuldige Kinder in das confortium dieser unausleschlichen infamiae mit einflechten wolte; da hingegen (5.) die ex parte mariti für gebrachte Einwendungen von der vermeynten Erheblichkeit nicht seynd/ anzuwogen/ (6.) salvâ doctrinâ Christi & Apostoli, Unserer/ sowol Theologorum, als Jctorum einhellige Meynung dahin gehet/ und die Praxis Consistoriorum Evangelicorum es sattsam bewähret/ daß die beyden bekantten cause divortii nicht so simpliciter & exclusivè anzusehen/ sondern auch viele casus, die reductivè ad unam vel alteram zu referiren/ ebenfals mit begriffen werden/ unter welche der gegenwärtige/ unsers Erachtens/ nicht ohne Grund und Ursache billich mit zu zehlen ist. Inmassen der Ausspruch des Apostels Pauli 1. Cor. 7. v. 15. ist allerdings auch auff die malitiosos defectores zu appliciren und zu extendiren: So der Unglaubige sich scheidet/ so laß ihn scheiden. Licet enim Apostolus in specie atque directo de eo casu loquatur, quò infidelis i.e. non Christianus maritus Christianam uxorem deserit; non desunt tamen ex præstantissimis Theologis, qui ad quemvis *deserit*, seu fidei conjugalis fractorem & defectorem maritum, ea extendunt. Post ipsum Lutherum

therum & Melanchthonem, Hemming, *de Conjug. repud. & divorc.* p. 189.
 Menzer, *Tr. de Conjug. circ. f. §. repeto hic, p. m. 326. seqq.* & id quidem ob
 gravem hanc rationem, quod si quis Christianus maritus suorum, ma-
 ximè domesticorum, curam non habet, is fidem negavit, & est infideli
 deterior. 1. *Tim. 5.* deme dann hieran nichts hindern mag / daß sine de-
 fertionis processu institutò ob desertionem ad divortium nicht agiret
 werden könne; dierweilen in gewissen Fällen auch sine tali processu, ut in
 casu præsentè, auff die Ehescheidung erkannt werden mag / Casum vide,
 ap. L. B. de Lyncker, *Resol. 67.* So dann und (7.) diese infamia so groß
 und abscheulich ist / daß / bey continuirender Ehe / daran Theil zu nehmen/
 einer ehrlichen Frau nicht zu gemuthet werden kan / auch zwischem dies-
 sem casu und der infamia furti, oder dem delicto homicidii, der Ursachen
 halber kein Vergleich zu machen ist. Dann wann jenen fals eine Frau
 mit dem Manne aus dem Lande zu ziehen von selbst resolvirt / es ein iudi-
 cium perdurantis adhuc affectionis conjugalis giebet / und in der ferne an
 unbekanntem Orten die maculae ex talibus delictis cessiren können; in
 gegenwärtigem casu aber / da der Ehemann bey der Frauen propter sedem
 fortunarum im Lande / oder gar in der Fürstl. Residenz-Stadt G. blei-
 ben müsse / das Vergerniß und der Eckel / wegen abgeschnittener Ohren
 und des Brandmahls / jederman continuirlich vor Augen stehen / folglich
 alle ehrlichen Leute dieses unglücklichen Ehwolcks Umgang verabscheuen
 würde / auch die hefftige averlatio, auff Seiten der Frauen / offenbahrt
 und für die emendation dieses so entseßlichen Anblicks kein mögliches
 Mittel zu erdencken / ab illis ad hoc ganz keine illation zu machen / ge-
 stalten dann auch (8.) das dahin abzweckende argumentum, quòd divor-
 tio locus non sit, quia conjuges obstricti sint, ad calamitates casu aliquo
 supervenientes patienter tolerandas, hieher nicht applicabel seyn mag /
 da gegenwärtiger casus calamitosus ad fortuitos verè & propriè tales,
 qui scilicet humanis consiliis, nec prævideri, nec averti possint, keines
 weges zu referiren / sondern maritus denselben durch sein böshafftiges de-
 feriren / als eine wohlverdiente Straffe / sich selbst übern Hals gezogen /
 und sein unschuldig Weib und Kind darunter nichts leyden kan. Tum
 enim demum divorcio locus non datur, si calamitas supervenit, in qua
 nulla est culpa conjugis. Neque fortuna punienda est, si culpa ablit. Hem-
 ming, *l. c. ad cas. 7. p. 211.* ubi igitur accusator honestè vixit, & culpa
 calamitatis in accusatum recidit, iste autem petit ferri sententiam, pro-
 nunci-

nunciatur hoc modo: *Cum persona, qua deliquit, suo scelere dissolverit conjugium, iudex autoritate Evangelii personam innocentem pronunciet esse liberam, & concedat ei, ut pro sua conscientia pie contrahat aliud matrimonium.* Quod consilium est Phil. Melanchth. de *Conjug. Edit. Wittenberg. 1554. p. 13. b;* & ei per omnia conforme celebris quondam Theologi aliquoties adducti Hemmingii ad casum sibi propositum: Ducit aliquis, inquit, uxorem, & eam ductam, *facinus committit, cum perpetrata infamia conjunctum*, adeo, ut homines honesti eum mensæ & mappæ, ut dici solet, conforrem non patiantur; quid hinc faciet honesta & innocens foemina? Non est dubium, quin pie & honestæ foeminae talis casus sit multo tristior, quam si conjunx adulterium commisisset. Durum quoque esset, innocentem, si continere se nequit, manere innuptam. Conf. Calixt. *Disp. de Conjug. & divort. ib. 79.* Nec est, quod quis precibus naturam certo immutatum iri speret. Unde zwar solches eben so wenig / als (9.) die von dem ex officio ad defendendum maritum constituirten Fiscali fürgeschlagene palliativischen remedia den Schaden zu heilen / vermögend seyn können; daß über einen in Kriegs- Recht ad aurium abscessionem & inurendum in fronte patibuli stigma verurtheileten malitiosum desertorem die Fahne geschwungen worden / est plane inauditum, folglich nullâ justâ Principum dispensatione mög- lich zu machen / daß ein solcher infamer Mensch in numero civium vel opificum ullô modo ferner geduldet werden könne.

§. VI.

In hunc censum veniunt insidiæ vitæ; & ob quas pariter insidians conjux à successione repelletur; Conf. Stryk. *Disp. de Divortio ob insidias vitæ structas.* It. hoc beneficio privabitur, si quis ex lasciviâ, aut Muthwillen/uxorem interfecerit, ut habet Richter, *Vol. 2. Conf. 512. n. 15. per tot.* Conf. Schütz. *Lauterb. p. m. 455. med. ibi cit. l. 10. §. 1. Solut. matr. Zasius n. 6. eod. Gothofred. ad l. 3. §. 3. ff. ad Scutum Silan. Lit. B;* ubi de occifore Viro uxoris adulteræ idem statuitur. Quia fortè alius consulto & ex proaresi occidens hoc allegare valeat & præ se ferat, se ex inopinato tale quid perpetrasse. Cessat quoque in

co, qui impiè & immodicè uxorem verberibus tractavit, ut ob sævitas immanes ac intolerabiles divertere coacta fuerit tanquam pars innocens, nam factò suò talis se reddidit successione indignum. *arg. §. 8. l. de Obl. quæ ex del. Nov. XXII. C. 18. med. l. un. §. 3. C. de Latin. libert. toll. ibique Brunnem. n. 6. Add. Berlich. P. 3. Concl. 36. n. 33. ubi ad longum præjudiciò notabili rem declarat. Huc quoque facit Responsum ap. Richter. de ao. 1617. Delin. S. 4. M. ult. n. 36. Nec non ille hoc beneficium non merebitur, qui uxorem gravi aliquo morbò correptam dereliquit, nec ei de Medicò; & aliis necessariis prospexit, exindeque mors secuta; *arg. l. 10. §. 1. ff. Sol. matr. Hartm. Pistor. Obs. 52. n. 2. seqq. Schneidew. ad I. Libr. 3. ord. 470 n. 25. vel adhibuit quidem medicum, sed imperitum, qui nullo æquiparatur, Zaf. l. c. n. 9. aut incantatorem, magum & exorcizantem, einen Crystallseher/ Segensprecher/ oder einen weissen Mann/ quia non sunt medici appellandi l. 1. §. 3. ff. de Extraord. cogn. Berlich. l. c. n. 20. 39. & 42. Bene tamen Medicus Sympatheticus, cù Sympathie-Doctor. Plures limitationes ex dictis (ponte suâ fluunt, quasdam supra attingimus; pluribus vid. Lauterbach. ad ff. tit. de Jur. dot. §. 9. & 16. ratio enim & scopus Dissertationis vela contrahi jubet.**

§. VII.

Affinia hujus materia sunt, PRIMO Successio Pratoria ex capite juris: *Unde Vir & Uxor l. un. ff. & C. cod. §. 2. l. de B. P;* Nam nullis cognatis forsan superstitibus ad totam hereditatem aliunde, quàm per hoc nullus admittitur conjux, & sic nec pauper. Inde quoque patet, non solùm hodie adhuc utilem esse Bonor. Possessionem tam intuitu integræ hereditatis adipiscendæ, quàm facilioris probationis; sed & summè necessariam, ut etiam *supr. C. 3. §. 1. dictum, ibique instar omnium Disp. de Duobus Testamentis simul validis l. c. & §. 5. seq.*

Præju-

Præjudicium videre est ap. B. Stryk. *de Success. D.* 4. C. 1. §. 4. *de ao.* 1575. Quod si verò conjuges in gradibus permixtis sibi invicem sanguine juncti sunt, ut sæpe contingit, possunt quoque ex tertio ordine, capite scil. *Unde Cognati*, ad successionem reciprocam pervenire, Rittershus. *ad Nov. P.* 7. C. 7. n. 4. Hahn. *ad Wesenb. tit. ff. Und. Vir & Ux. N.* 1. f. Conf. Bocer. *Class.* 3. *Disp.* 10. n. 58. *Lit. C.* SECUNDO, quamvis nulla regulariter conjugum successio in Feudis reperitur. 2. *Feud.* 13. Dari tamen certos casus, ubi conjunx superstes in eam partem succedit, quam vel ex dispositione Juris Civilis, vel Statuti Provincialis capere potest, ut si Feudum sit merè hereditarium, pro se & quibuscunque extraneis heredibus concessum, ostendit Barry, *l. c.* n. 7. Stryk. *Exam. J. F. C.* 4. Q. 45. *It. C.* 16. Q. 22. & sic quoque juxta *Authent. Præterea*. hic pro superstite conjugee inopi decidendum foret; Accedit proximè quod dicit Struv. *Obs.* 50. *de Feud. hereditar.* quod nimirum successor in Feudo matrem aut sororem inopem (die sich ehrllich / ihrem Stande nach / von ihrem eigenen Väterlichen angefallenen Gütern oder sonsten nicht können unterhalten und versorgen) alere teneatur. Vel aliàs simpliciter consuetudine vel statuto specialii id receptum; Aut in genere extra casum inopia pactò in Investiturâ adjectò hoc expressum sit, ut conjuges succedant, sicut præjudicium extat ap. Richter. *de Succ. S.* 4. *M.* 1. §. 2. Vid. Stryk. *cod. D.* 4. C. 2. §. 5. *seq.* ibique *l. c. f.* ubi alii adhuc sunt casus & limitationes, in quibus prædicta regula cessat. In specie Exemplum de Henrico Hassia Landgravio, qui de feudo in dotem datò nomine suo investitus & ita Comitatum Cattimilibocens. acquisivisse dicitur. TERTIO succedendi modus per Constitutiones provinciales & Statuta locorum singularia atque consuetudines introductus. Portio autem statutaria conjugum est diversissima, &, si unquam Jus Civile corrigitur &

mutatur, id certè hoc in passu obtinet. Richter. *Proëm. n. 17.*
Gail. 2. Obs. 124. pr. Struv. Ex. 38. th. 40. §. deinde. Quod Jus
 Saxonicum in hoc passu attinet, ibi maritus est hæres mobilia-
 ris indistinctè, exceptis utensilibus s. geradâ, quæ competit
 uxori cum donatione propter nuptias, si vir fuit ignobilis; at hac
 donatione non constitutâ in quartam civilem &c. Sic Moribus
 medietatem bonorum communi industriâ viri & uxoris con-
 stante matrimoniò acquiritorum superstiti Conjugi cedere asse-
 rit Rittershus. *ad Nov. P. 7. C. 17. n. 5.* Conf. Garrias *de Acqu.*
conjugal. n. 149. Et juxta consuetudinem Amœneburgi Dice-
 ceseos Mogunt. vigentem bona decedentis sinè liberis, maxi-
 mè si adfuerint, sinè ullò discrimine conjugii relicto acquirun-
 tur, sicque judicatum 1652. d. i. Mart. refert Disp. Inaug. de
 Jure Consuetudinum, *hab. Marburg. priori ann. ibique §. 6.*
Consuetud. in vernac. Et ne patriæ meæ oblitus videar, tan-
 tum adduco tritum Castellis: Wer den Kopff hat/der schiert
 den Bast. Lauterbach, *ad Novell. 118. §. 50. Part. II.* Conf.
 Stryk. *d. l. C. 3. §. 20. & per tot.* De Justitiâ successionis
 hujus vid. *Gail. & DD. c. l.* DENIQUE IV. singularis here-
 ditatis modus per pacta, quæ omnium primò attendenda
 sunt, *l. i. & 7. ff. de Pact. l. f. C. de Pact. conv.* Lauterbach. *c. l.*
§. 49. Carpzov. Jurispr. For. P. 3. C. 20. D. 1. n. 2. Et sicut alia
 pacta ita & dotalia sunt antiquissima jurisque gent. *LL. cit. arg.*
§. 2. I. d. 7. N. G. & C. Tob. 7. v. 16. ibi: *Ebestiftung/* alias
 vocantur, *Chezertrenn/* & hodie per totam Europam fre-
 quentissima. *Struv. Ex. 30. th. 19. It. 38. th. 40. 48.* ibique Mül-
 ler. *Lit. B;* *DD. cit.* tam inter nobiles, quàm rusticos. Brun-
 neman. *ad l. 5. C. dt. Hahn. ad Wesenb. ff. de Pact. dotal. n. ult. f.*
Conf. Wehner. voc. Leibgeding; Quibus quandoque inser-
 tum observatur: das Letzte soll die Thüre zu thun. Vel: Huth
 bey Schleyer/und Schleyer bey Huth. Vid. *Disp. Inaug. sic in-*
scripta;

scripta; hab. Marburg. nec non Inaug. de Prælatione in reb. alienat. &c. hab. hic 1712. Cap. 1. n. 49. & 75. latè hoc Stryk. l.c. D. 8. C. 5. per tot. Pluribus conf. Müller. l.c. 38. th. 47. Lit. (d) Hæc pacta etiam in casu indotati matrimonii valere verba Responsi de ao. 1676. evincunt, ibi in f. Dahero ich aus diesen und andern geliebter Kürthe wegen nicht angeführten Ur- sachen davor halte / daß des Seel. D. N. Frau Wittibe da- mit / was ihr in offtberührtem Vergleich verschrieben / friedlich zu seyn schuldig 2c. Stryk. l.c. D. 4. C. 1. §. 28. Vel si pauper conjux relictum loco legitimæ legatum à præmortuô acceptet, sibi præjudicasse videtur. Id. c. l. §. 33. Add. Berlich. P. 3. C. 27. n. 29. qui pariter Respons. affert. Hæc autem pro ingenii ac virium tenuitate in medium producta ut Benev. & Candidus Lector æqui bonique consulat, humanissimè roga- tur; Quod superest, summo Patri, & Filio & Spiritui Sanct. quorum unam Deitatem sub pari Majestate & sub piâ Trinita- te credimus, l. 1. f. pr. C. de Summ. Trinit. pro huc usque cle- mentissimè præstitis mihi auxiliis, Deo infinito & immorta- li, immortales sint gratiæ actæ, ei sit laus, honor, & gloria in sempiterna secula;

Amen.

Qua

Ad Nobilissimum atque clarè doctum

DN. CANDIDATUM
EISERMANNUM.

TRia in eo, qui Studiosi bonorum Artium non nomen, sed rem habere vult, requiri, ut scilicet *aureum caput, ferreum pectus, & plumbeos*, sit venia verbo, *nates* possideat, vetus non minus, quam verum dictum est. Per *aureum caput* ingenium, ad Artes ingenuas habile, per *ferreum pectus* obfirmatum adversus socordiam & illecebras animum; per *plumbeos nates* assiduitatem in studio & studio benè cepto intelligi, nemo fors in dubium vocaverit. Tria hæc in Te, *Candidate Optime*, semper fuisse conjuncta, quamdiu vel in nostra hac Ludoviciana, vel in vicina Marpurgensi, Literis atque Juri operam gnaviter dedisti, ex verò testari poterunt omnes, quotquot per integrum, &, quod excurrit, quinquennium Te Auditorem Doctores habuerunt. Quare dum per hoc id consecutus es, ut Summorum in Jure Honorum præmia ex magno Tuo merito propediem Tibi sint conferenda; gratulor ex animo, pioque precor affectu, ut, quem Tibi porrò propositum habes scopum, juvante Deo, & intercedentibus Patronis, cum feliciter faustèque consequaris.

Tuus totus

IMMANUEL WEBER/ D.
Consiliar. Hassiacus, Jurium
& Historiar. Profess. Publ. Ordinar.

K

Coniug-

COniugis hic inopis dum docte iura tueris,
Non solo Ferri nomine clarus eris;
EISERMANNE, Vir es quoque dotibus aureus, auctum
His titulis monstrant aurea dicta Virum.

*His Nobilissimo DN. Candidato, Audi-
tori quondam suo & indefesso po-
litionis litteraturae atque iuris
cultori, ex animo gratulatur*

MATTHIAS NICOL. KORTHOLT,
Eloqu. vtriusque Prof. Ord. & Or-
dinis Philosoph. h. t. Decanus.

Siccine conjugio Doctores vincula ponunt,
Queis clarum jungis nomen in arte Tuum.
Scilicet hoc decus est laudis, sub munere tanti
Præmia doctrinæ commeruisse chori.
Nunc Parnassei Tu celsa cacumina montis
Transis cum meritis, digna brabea refers.
En grator cœptis; quidnam nisi vota supersunt,
Ut faciat socium TE Deus ipse tori!

*Ita Nobilissimo Dn. Candidato
& Auditori quondam suo
perstrenuo de honoribus be-
ne meritissimis ex animo
gratulatur*

IO. GEORG. LIEBKNECHT,
SS. Theol. Lic. & Mathema-
tum Prof. Ordin.

Allusio

Allusio gratulatoria ad utrumque NOMEN
 NOBILISSIMI DN. CANDIDATI,
 ANDREÆ ESSEMMANN.

MADRIGAL.

Soll dann allein der Mann von Eisen seyn /
 Der sich durch Eisen Ehr erwirbt
 Im Kampff / da man zu ihm mit Eisen schläget ein?
 Gefehlt! Man achtet den nicht minder /
 Der ohne Eisen Palmen kann
 Erhalten durch die Kunst / für einen Eiseren Mann.
 Da nun Altraa Dir den Lorbeer-Cranz geschwinder /
 Als man vermein't / auff's Haupt will setzen;
 So zeigt Sie / daß auch dein Haupt
 Recht Eisen sey / und recht hat vieles ausgeklaubt.
 Gar recht. So bistu dann /
 Und muß Dich auch der Neid für solchen schätzen /
 Ein rechter Mann / ein rechter Eiseremann.

f.

J. G. R. S. C. C.

In Ehl Cassel
 den 22. Januarii
 1698.

Sicque refers tandem Doctrinae pramia grata,
Quae jam concedunt Alma Deusque Tibi:
Surgit honos meritis, Famae haec est laurea digna
Hinc grator latus cunctaque fausta precor.

*Pauca haec Nobiliss. Dno. Can-
didato amico & conterra-
neo suo longe aestumato ap-
ponere voluit*

F. U. WIEDEKIND,
L. L. C. Hasso · Smalcaldensis.

FINIS.

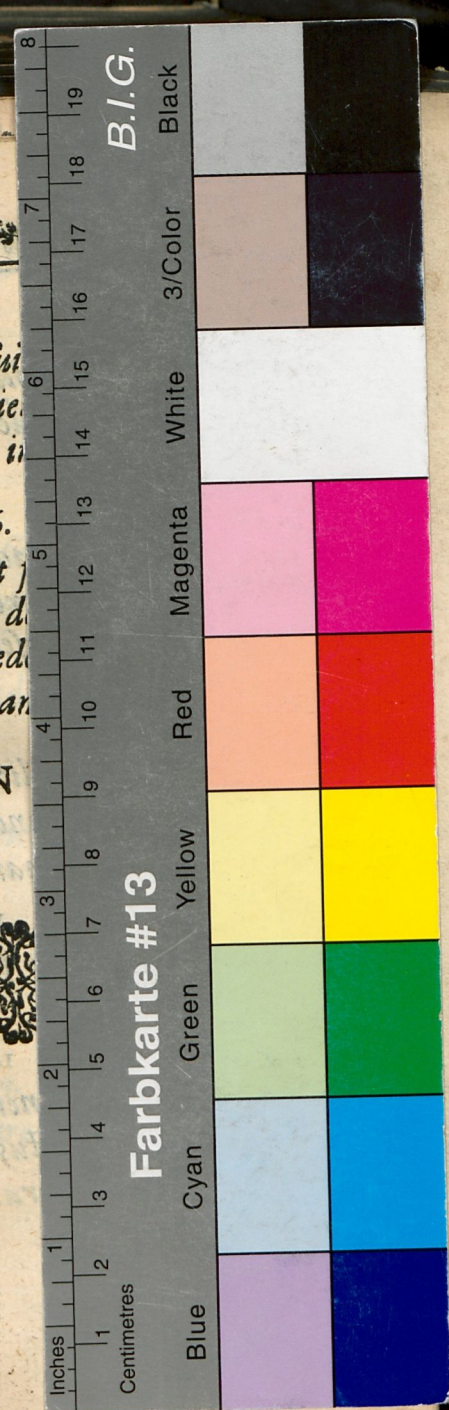
ULB Halle

3

005 350 948

Q. D. B. V.
DISPUTATIO INAUGURALIS JURIDICA,
DE

1718, 4^a
2717
10.
18
440

SUCCESSIONE SUPERSTITIS CONJUGIS PAUPERIS;

AD
Authentic. Præterea, Cod. unde Vir & Uxor;
QUAM

Sub PRÆSIDIO
IMMANUELIS WEBERI,
JCTI, SACR. CÆSAR. PALAT. COMITIS,
CONSILIARII HASSO-DARMSTAD. JURIS ET
HISTOR. PROFESSORIS P. ORDIN.

PRO LICENTIA
*Summos in utroque Jure Honores
& privilegia Doctoralia rite capeffendi,*
PUBLICÆ EXCELL. DNN. PROFESS. CENSURÆ

SUBMITTET
ANDREAS CASSELLANUS /
HASSO-CASSELLANUS;

Ad Diem s. *7ma* MDCCLXVIII. M. H. L. Q. S.

GISSÆ-HASSORUM,
Typis VIDUÆ JOH. REINH. VULPII, Acad. Typogr.